

การสำรวจพฤติกรรมการซื้ออาหารที่ไม่ดีต่อสุขภาพของ เยาวชนและประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

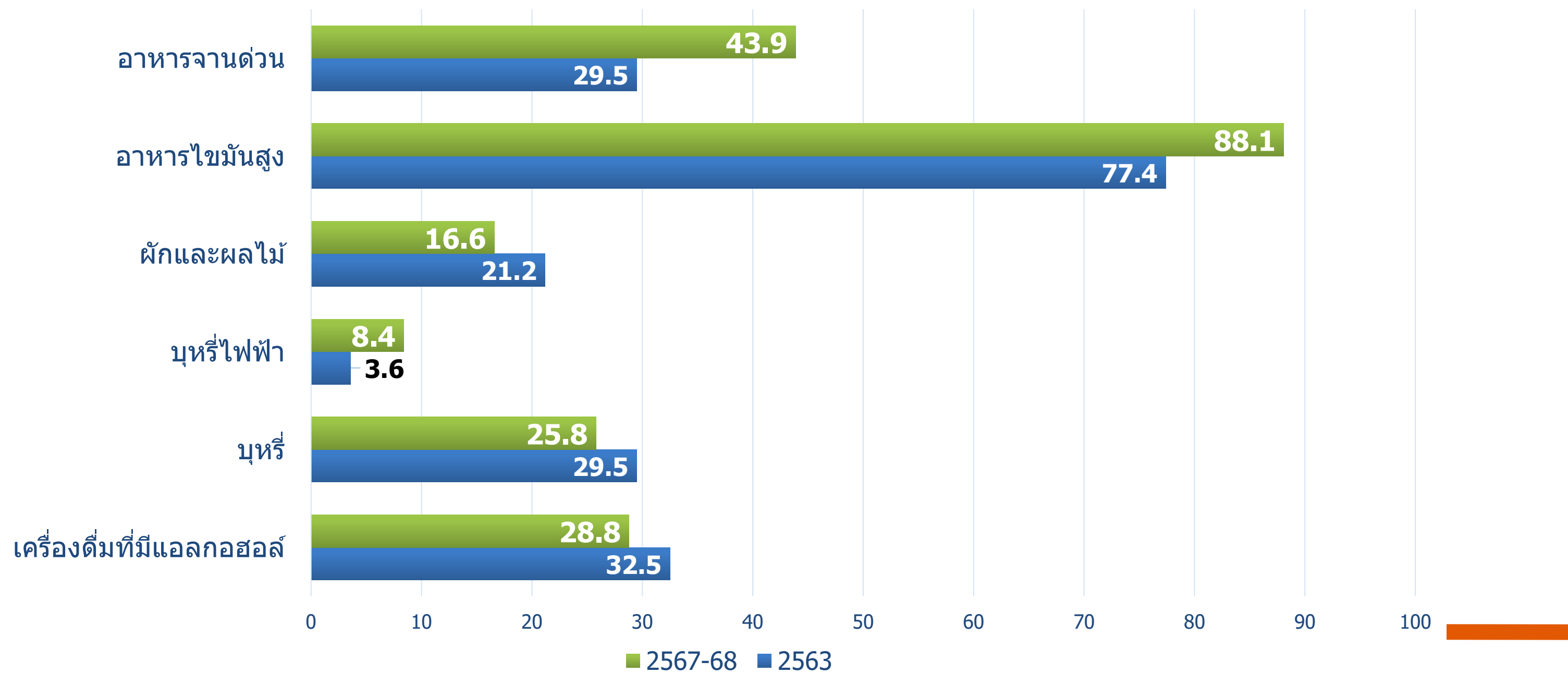
Outline

- 1 ที่มาและความสำคัญ
- 2 วัตถุประสงค์
- 3 วิธีการศึกษา
- 4 ผลการศึกษา
- 5 นโยบายควบคุมจุดจำหน่าย
- 6 สรุปและข้อเสนอแนะ

Source of pictures: <https://stock.adobe.com/th/images/smoking-addict-tobacco-product-icons-set-with-nicotine-cigarette-in-pack-box-cigars-vaping-devices-chewing-tobacco-powder-snus-snuff-pipe-bidis-and-hookahs/508160078>, <https://extension.psu.edu/alcoholic-beverage-consumption-statistics-and-trends-2023>, <https://www.campaignlive.co.uk/article/government-review-hfss-ad-watershed-plans/1798893>
<https://www.runnersworld.com/nutrition-weight-loss/a39735540/how-many-servings-of-fruits-and-vegetables-per-day/>

ที่มาและความสำคัญ

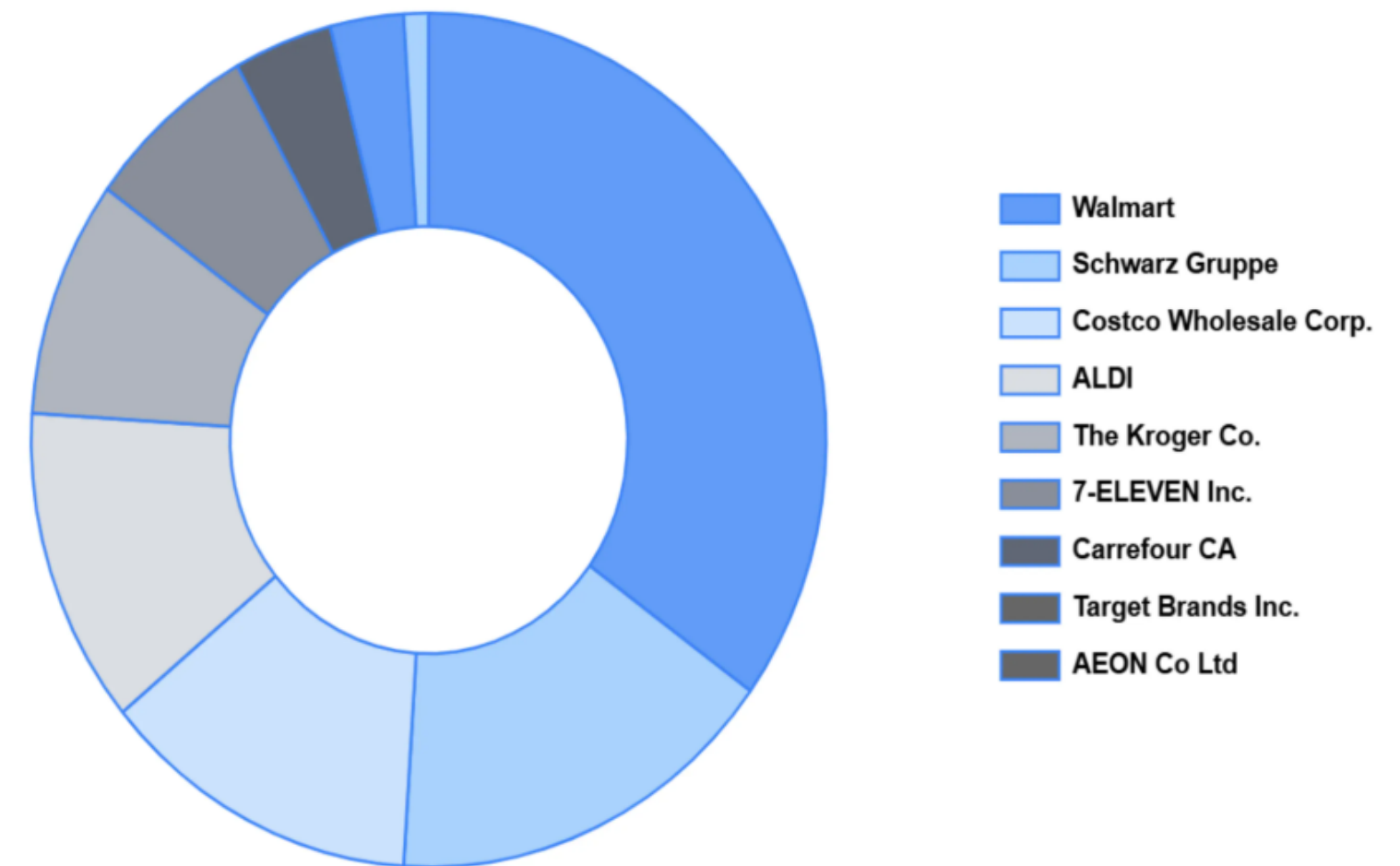

วิจัย เอกพลากร, เรืองศักดิ์ ปธานวนิช, อัญชลี จิตธรรมา, ปวีณา บันกระจำจ, จรวยพร อังคเสริพิทักษ์, วิลาสินี ศิตรีณานนท์, et al. การสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 7 พ.ศ. 2567-2568. กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข; 2568.
สำนักงานสถิติแห่งชาติ, กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. การสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ.2564. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ; 2564.

ที่มาและความสำคัญ

Food And Grocery Retail Market Key Players By Estimated Market Share

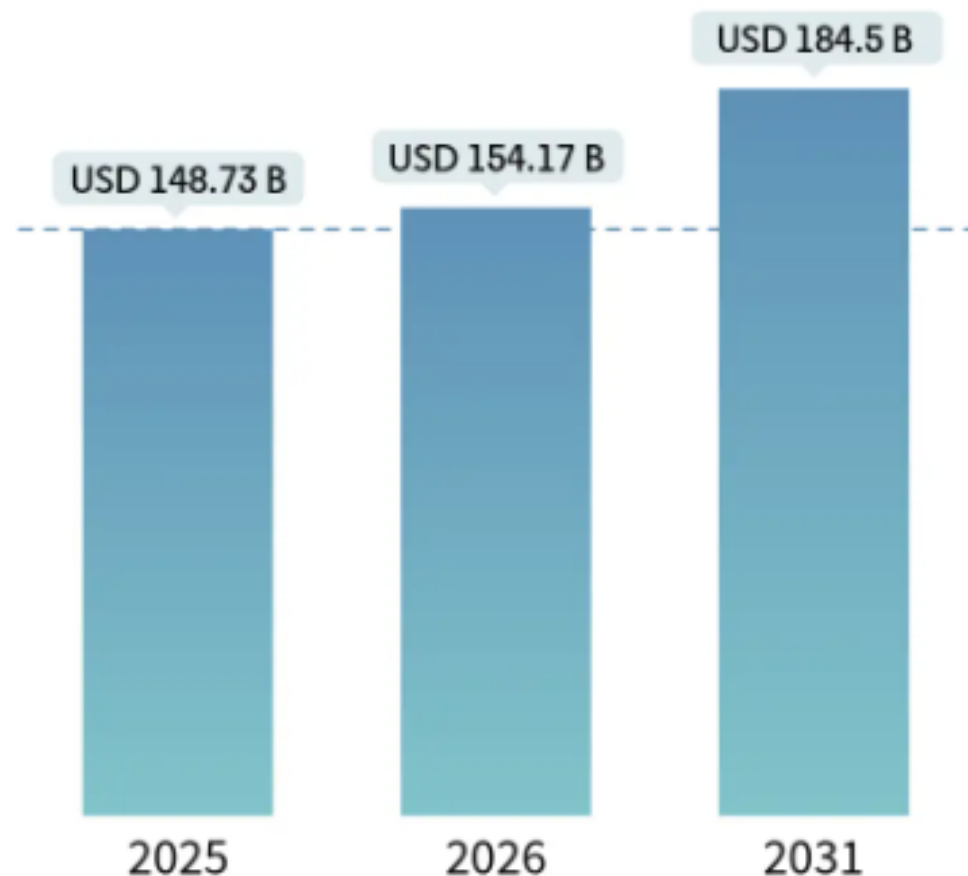

ที่มาและความสำคัญ

Thailand Retail Market

Market Size in USD Billion

CAGR 3.66%

Source : Mordor Intelligence

Market Overview

Study Period 2020 - 2031

Forecast Data Period 2026 - 2031

Base Year Market Size (2025) USD 148.73 Billion

Market Size (2026) USD 154.17 Billion

Market Size (2031) USD 184.5 Billion

Growth Rate (2026 - 2031) 3.66% CAGR

Market Concentration Medium

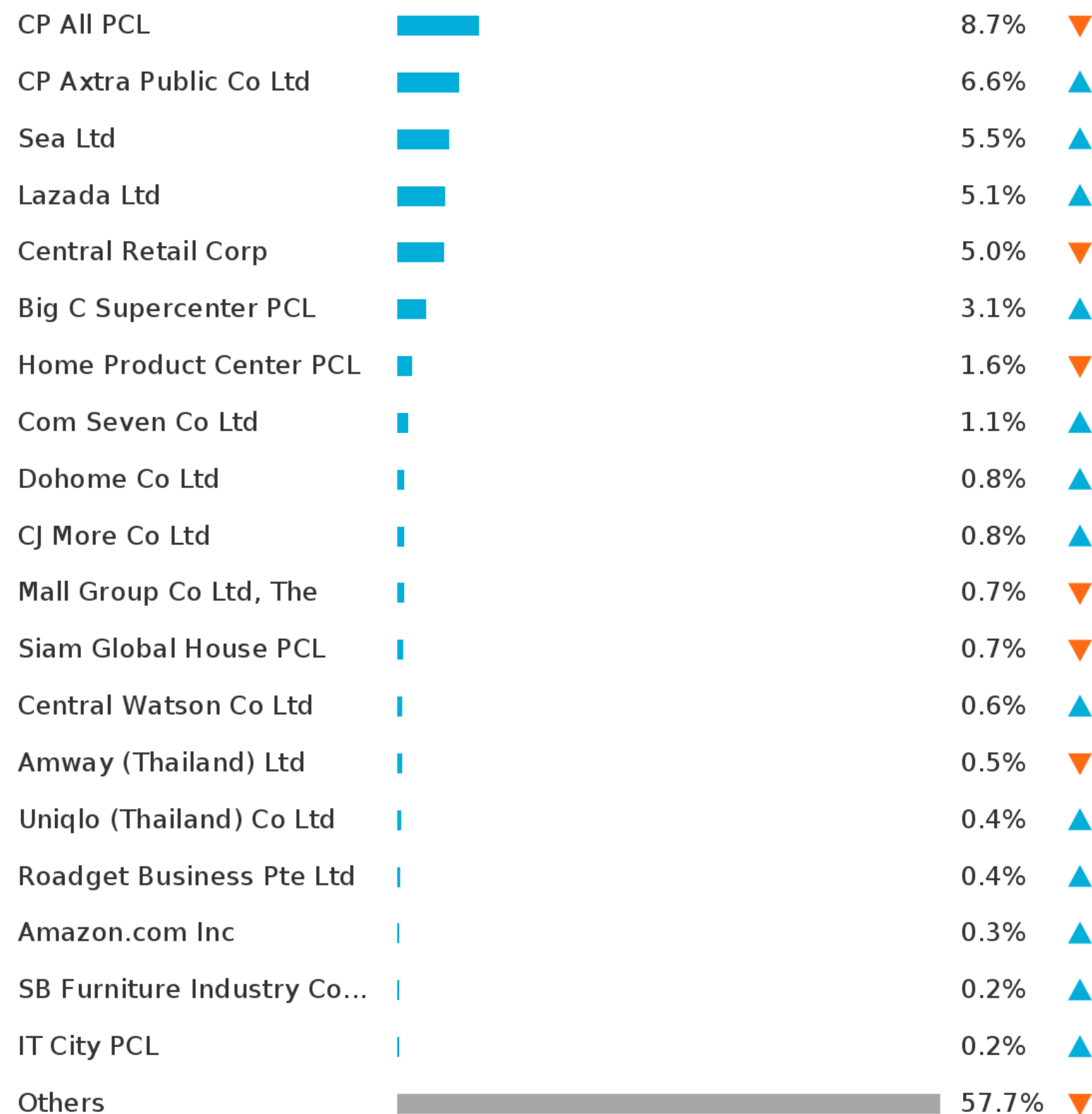
Major Players

*Disclaimer: Major Players sorted in no particular order

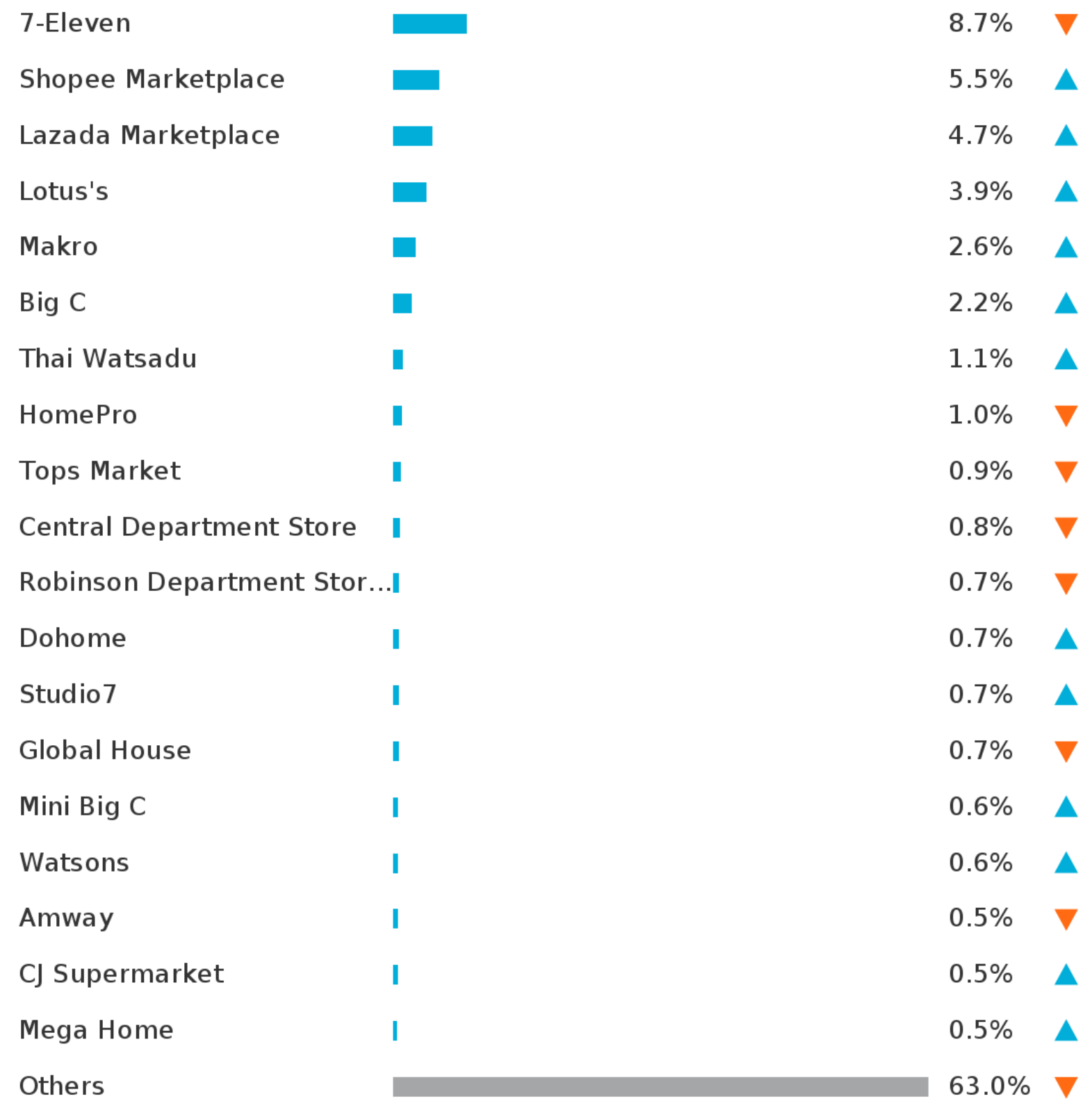
Company Shares of Retail in Thailand

% Share (NBO) - Retail Value RSP excl Sales Tax - 2024

Brand Shares of Retail in Thailand

% Share (LBN) - Retail Value RSP excl Sales Tax - 2024

5-Year Trend

▲ Increasing share ▼ Decreasing share — No change

ที่มาและความสำคัญ

State	Number of Locations
Bangkok Metropolis	148,803
Chon Buri	35,307
Chiang Mai	28,749
Nonthaburi	25,494
Nakhon Ratchasima	24,074
Pathum Thani	23,896
Samut Prakan	22,928
Khon Kaen	17,016
Songkhla	16,540
Surat Thani	15,537

วัตถุประสงค

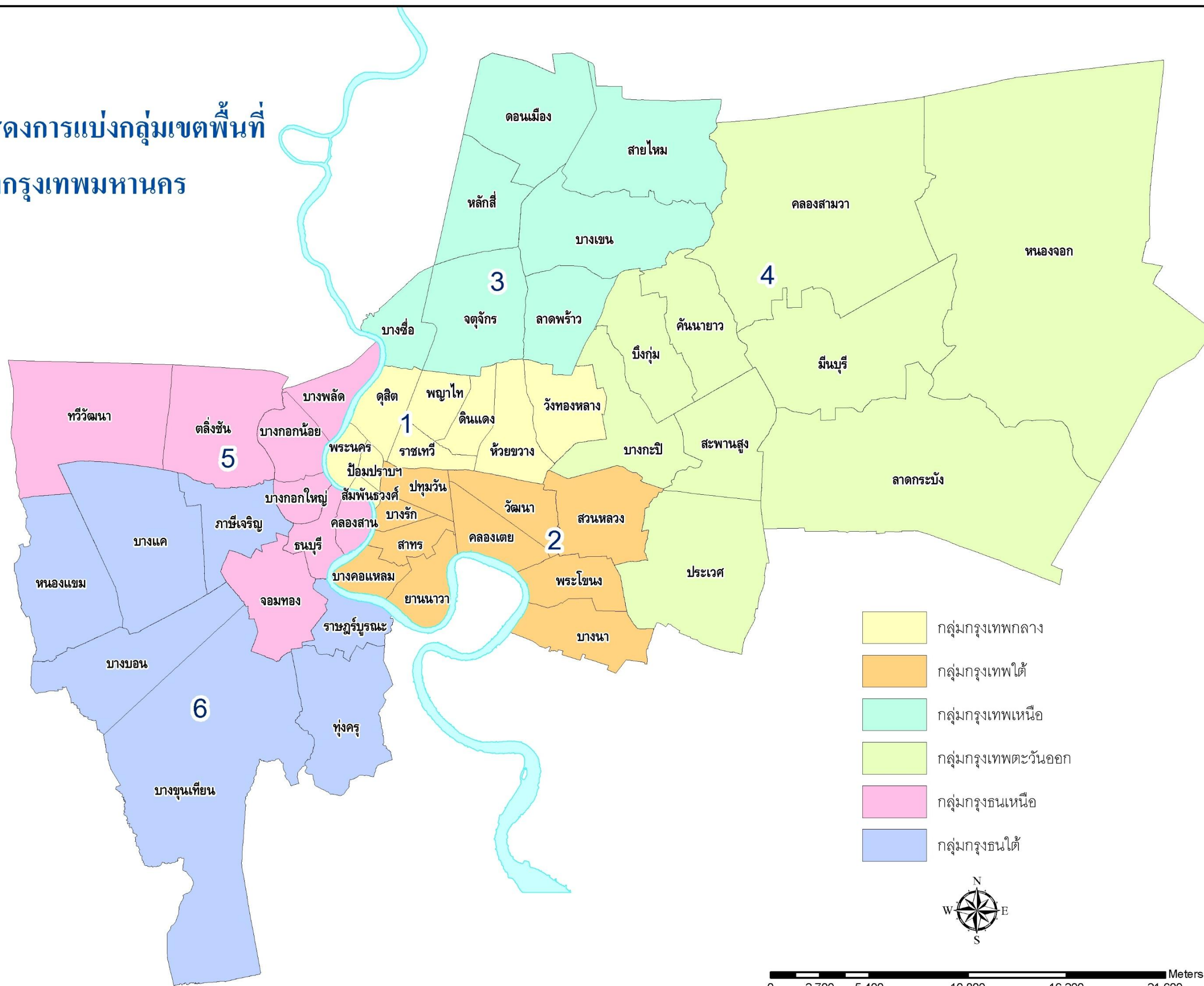
เพื่อศึกษาพฤติกรรม การซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ บุหรี่ และอาหารและเครื่องดื่มที่ดี และไม่ดีต่อสุขภาพ ของเยาวชนและประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีการศึกษา

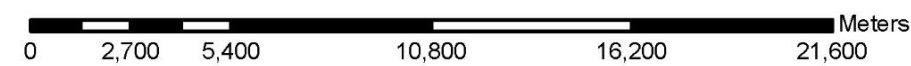
- 1. การวิจัยเชิงคุณภาพ:** ทบทวนและวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาพัฒนาแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการซื้อ ทดสอบคุณภาพแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน และกลุ่มประชาชนอายุ 18–60 ปี จำนวน 40 คน จากนั้นปรับปรุงแบบสอบถามก่อนนำไปใช้จริง
- 2. การวิจัยเชิงปริมาณ:** สํารวจพฤติกรรมการซื้อแบบภาคตัดขวางในเขตกรุงเทพมหานคร เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 1,000 คน ใน 100 ชุมชน จาก 20 เขต ครอบคลุมชุมชนแออัด ชุมชนชานเมือง และชุมชนเมือง ใช้แบบสอบถามผ่านโปรแกรม Qualtrics โดยการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้า วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยใช้โปรแกรม SPSS 18.0

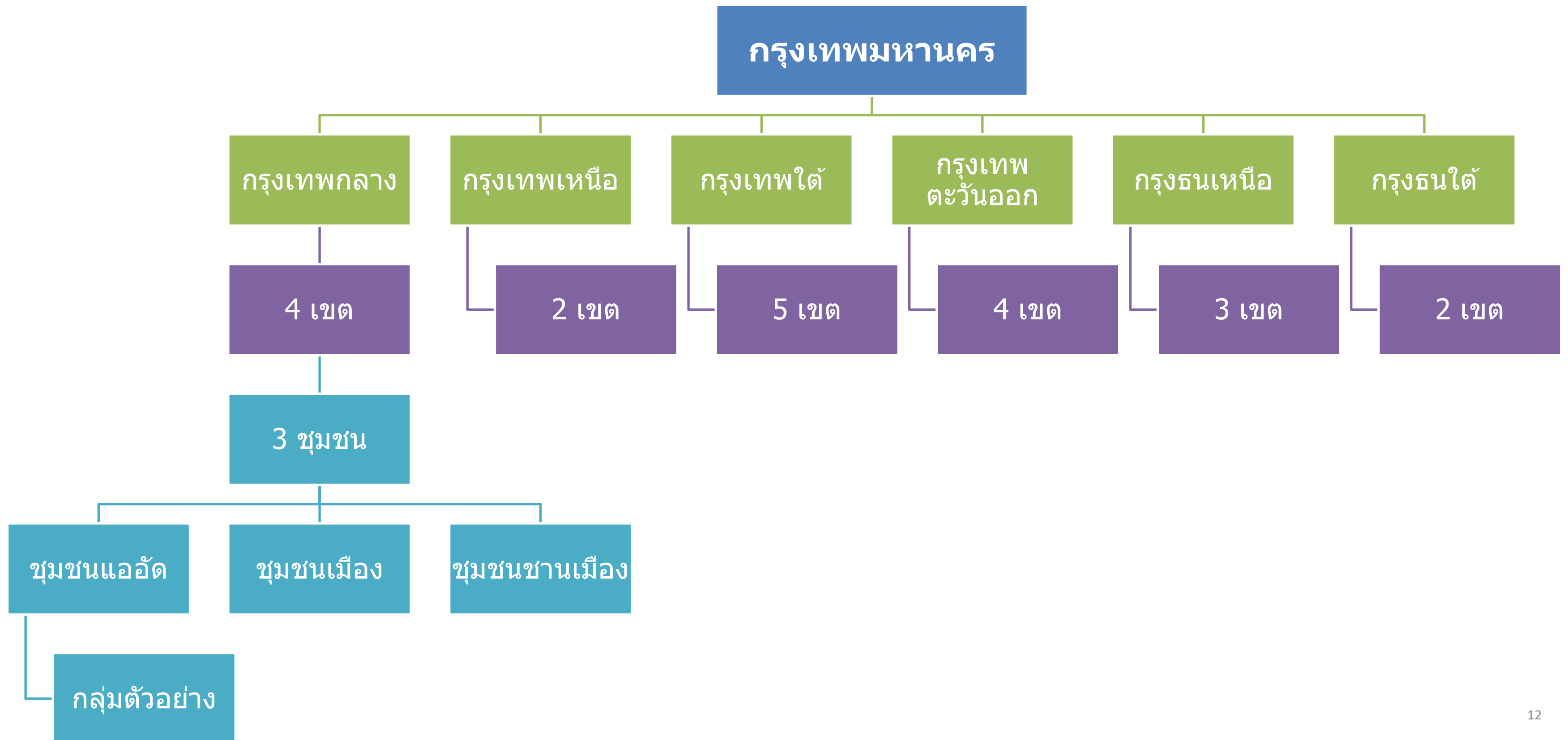
แผนที่แสดงการแบ่งกลุ่มเขตพื้นที่ ของกรุงเทพมหานคร

- กลุ่มกรุงเทพกลาง
- กลุ่มกรุงเทพใต้
- กลุ่มกรุงเทพเหนือ
- กลุ่มกรุงเทพตะวันออก
- กลุ่มกรุงธนเหนือ
- กลุ่มกรุงธนใต้

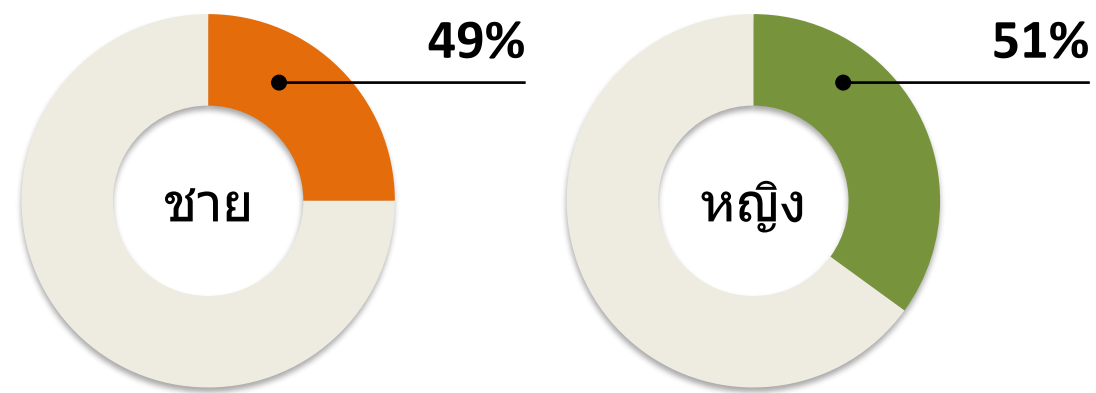

กรอบการสุ่มตัวอย่าง

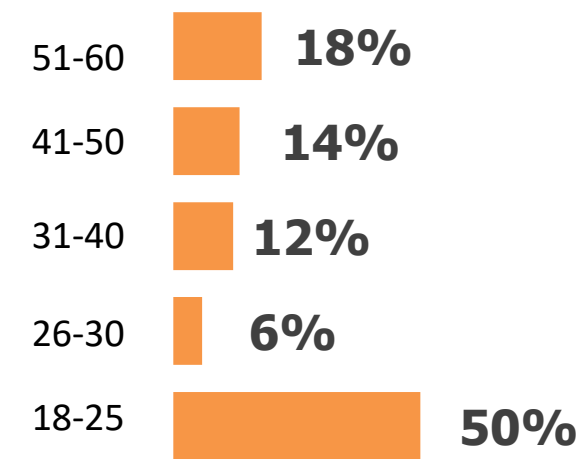

ผลการศึกษา

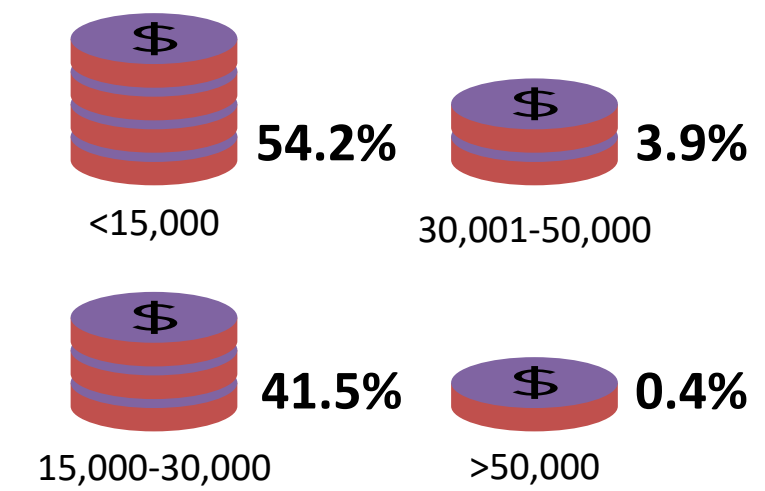
เพศ

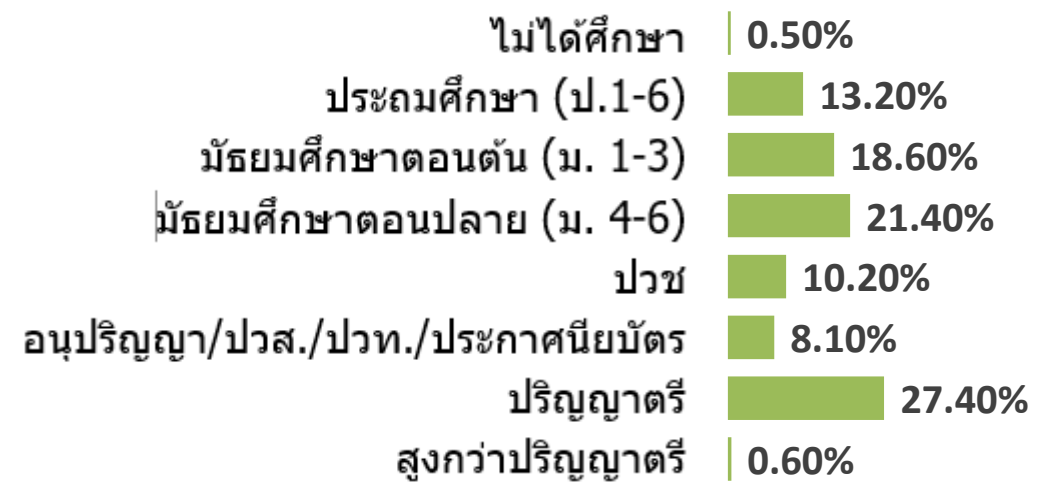
อายุ

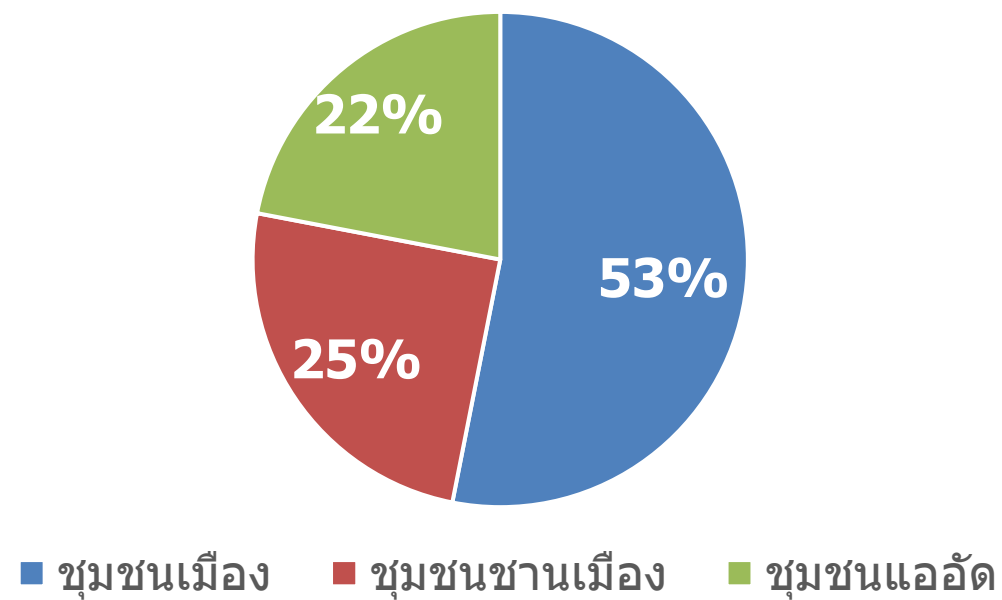
รายได้

ระดับการศึกษา

ชุมชน

ผลการศึกษา

พฤติกรรมการซื้อ

63%

43%

99.5%

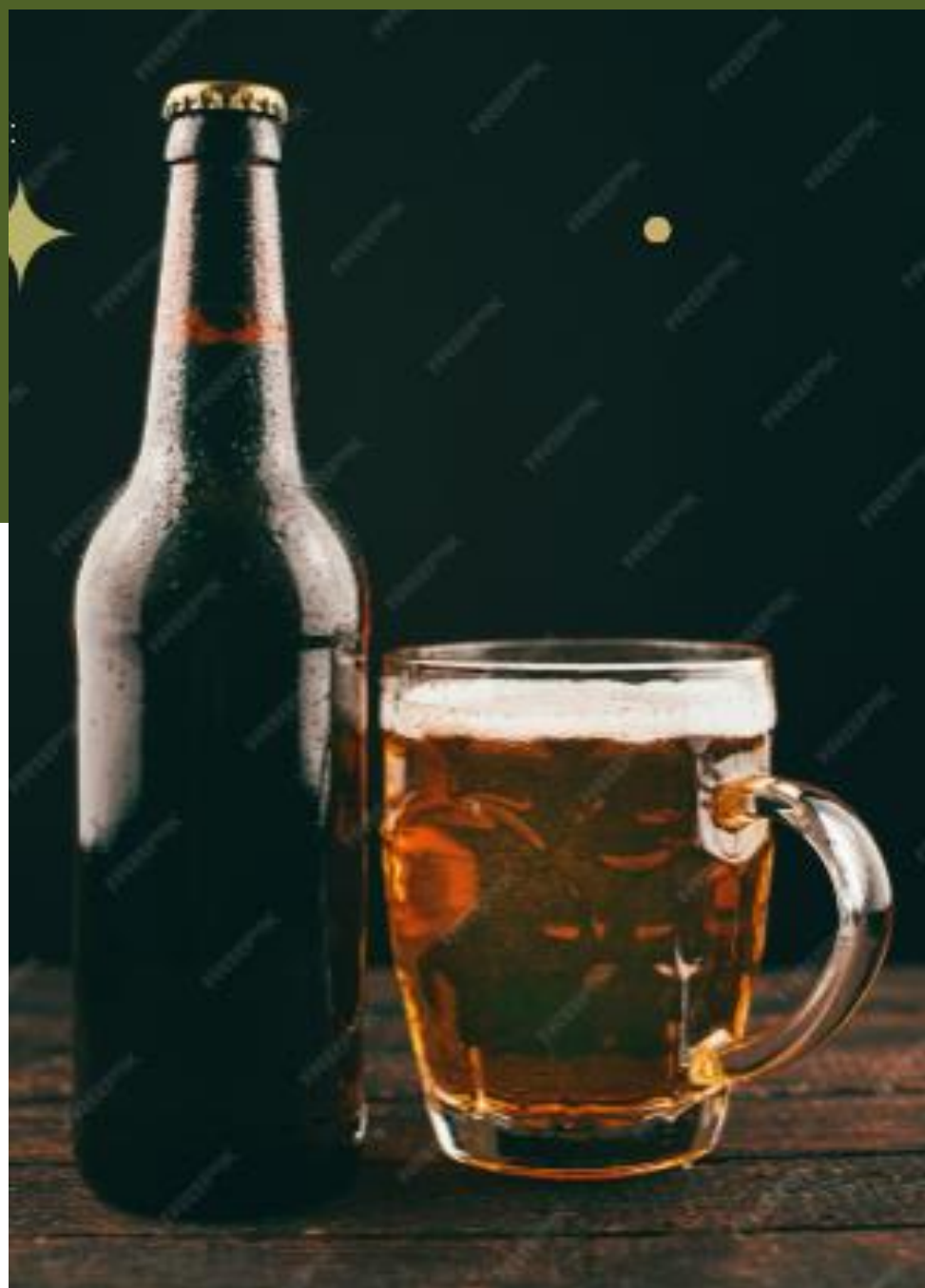

88%

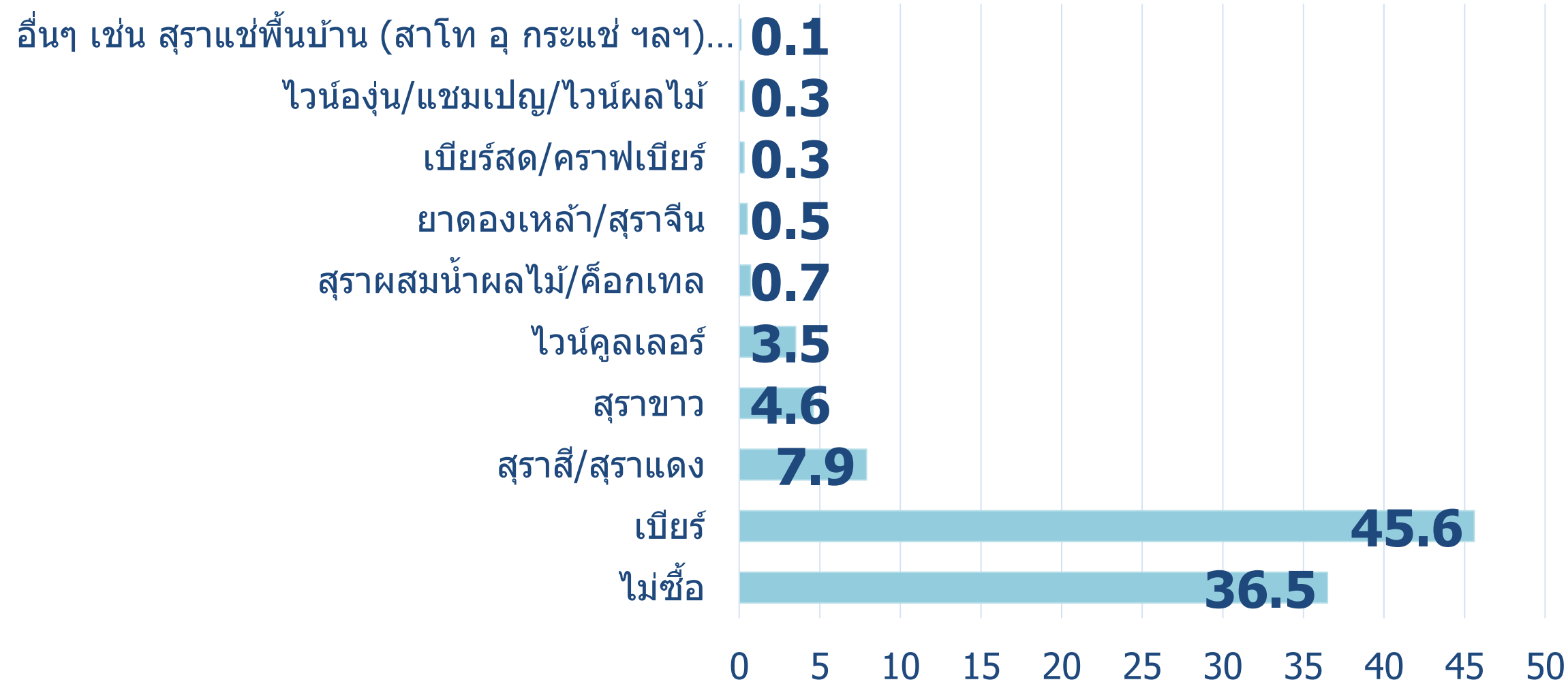

ผลการศึกษา

เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ (ครั้งล่าสุด)

การซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

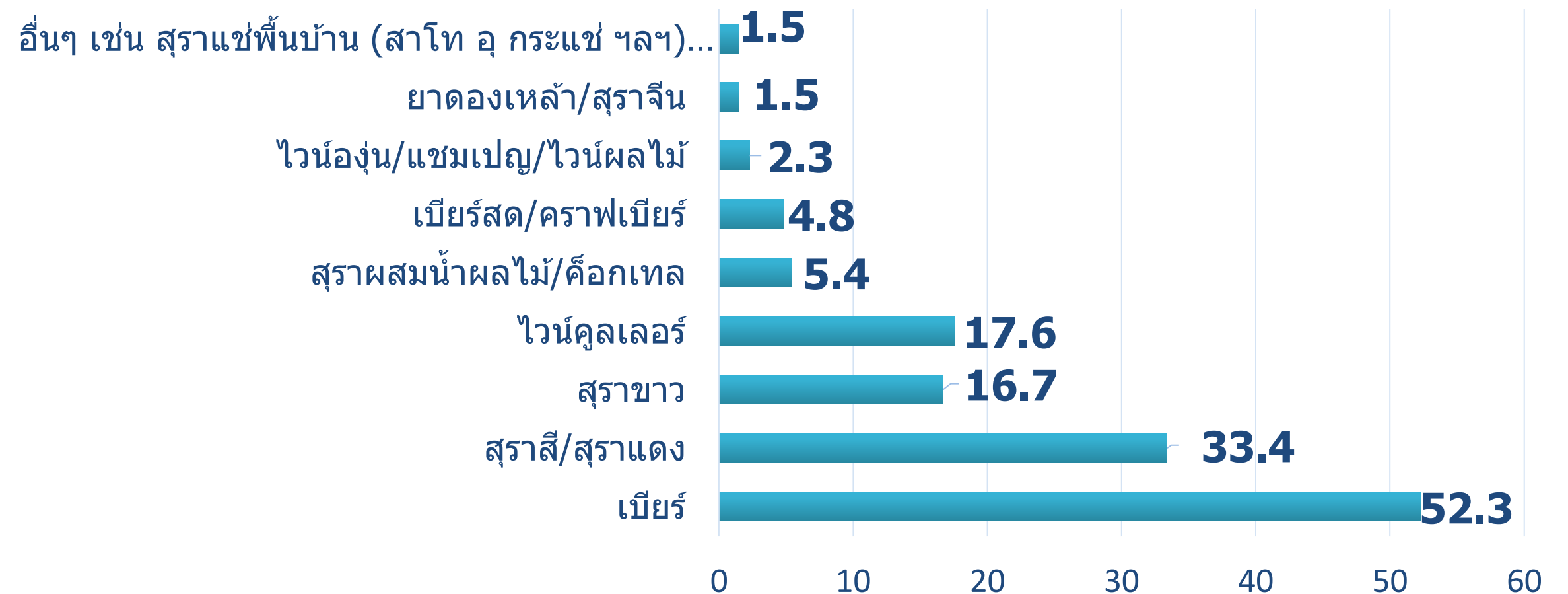

ผลการศึกษา

เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ (ใน 12 เดือน ที่ผ่านมา)

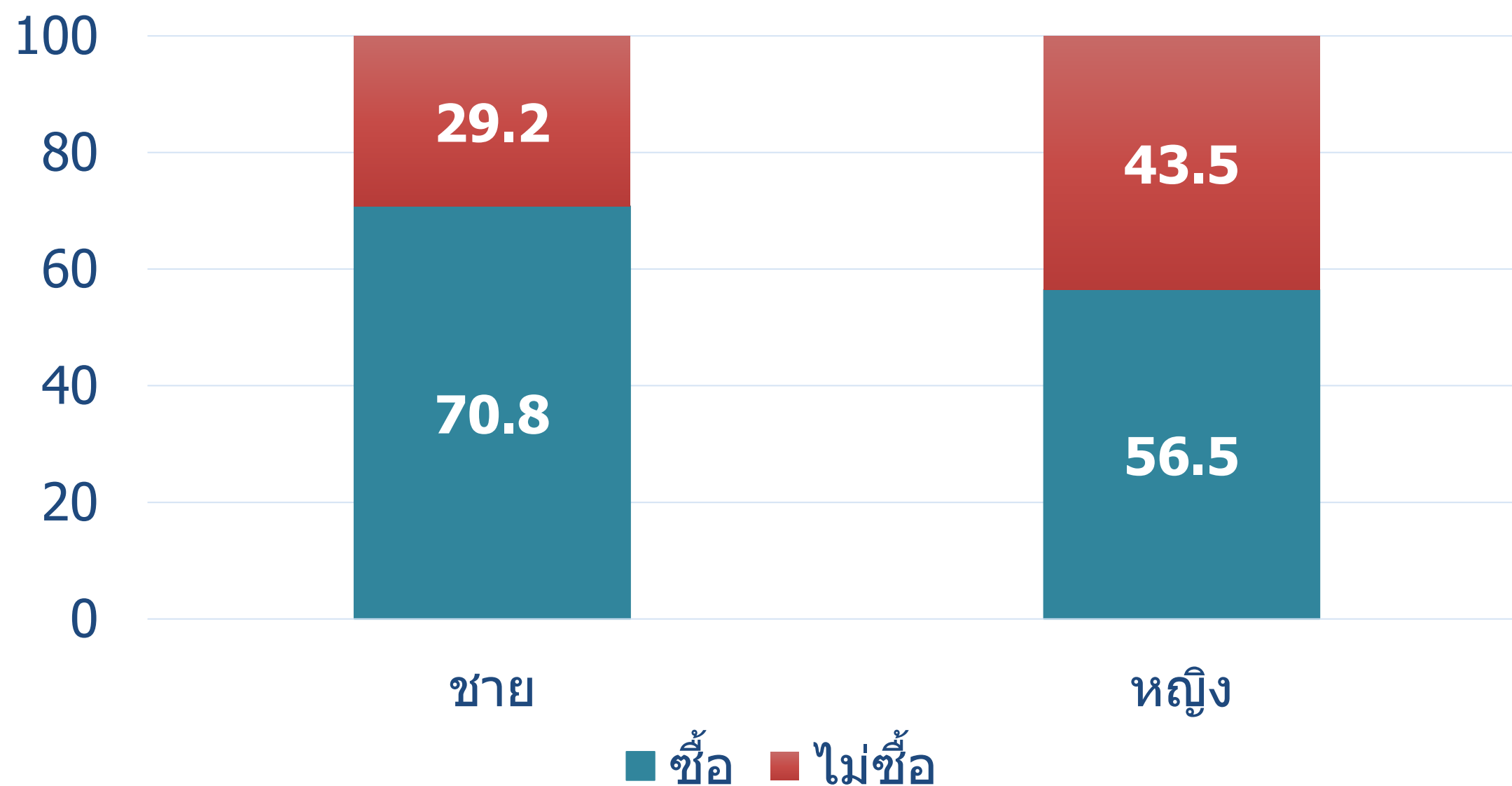

การซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

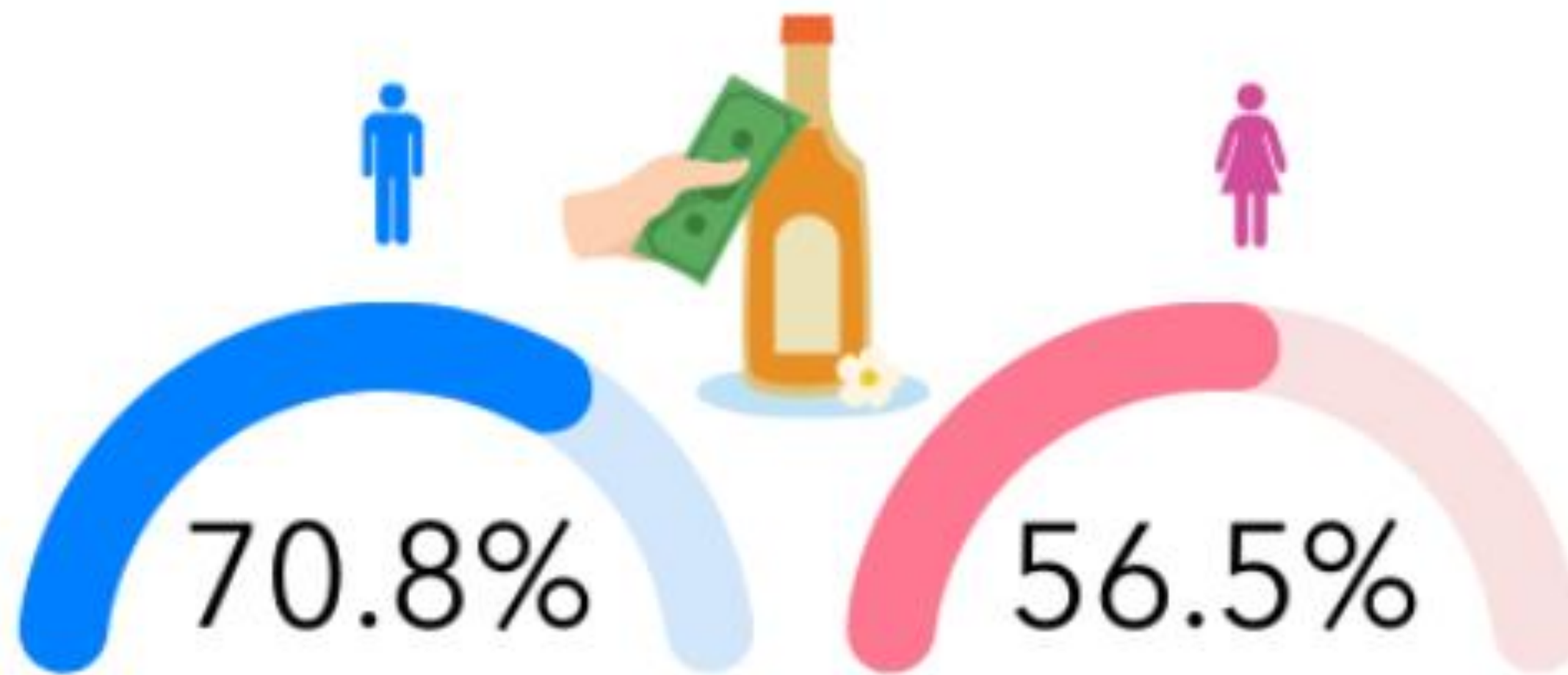

ผลการศึกษา

การซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

ผลการศึกษา

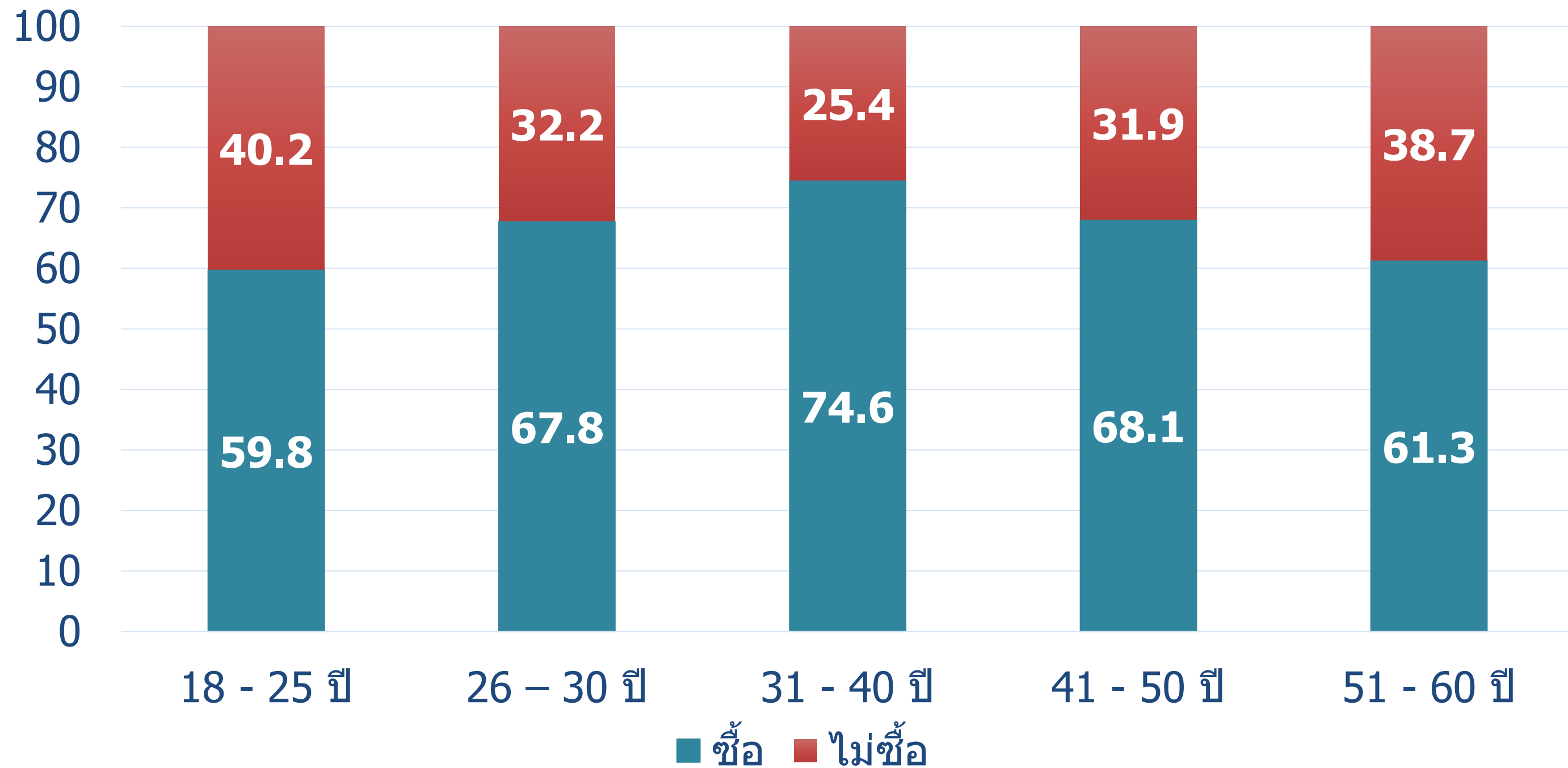

ร้อยละของการซื้อสุราจำแนกตามเพศ

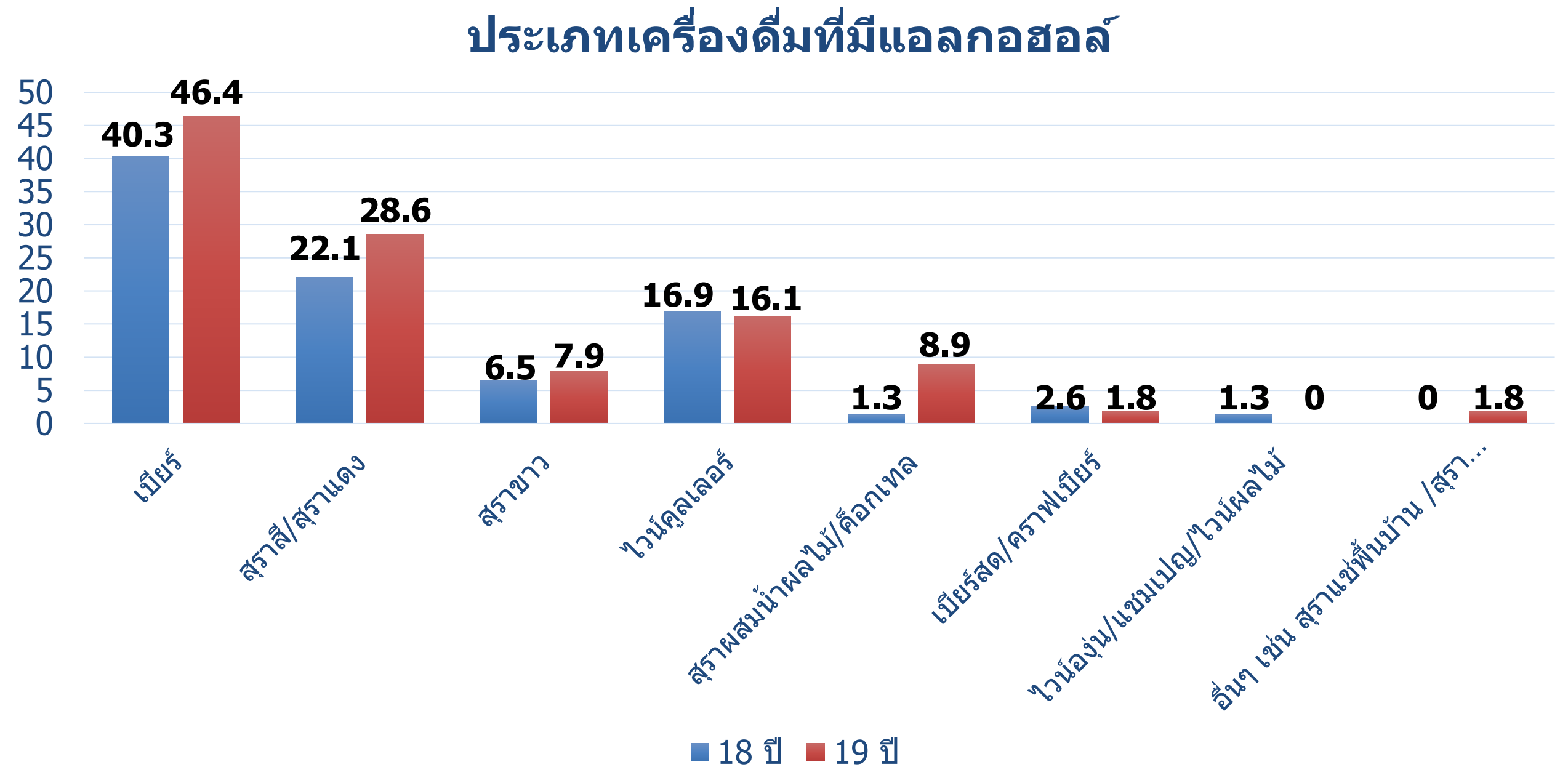
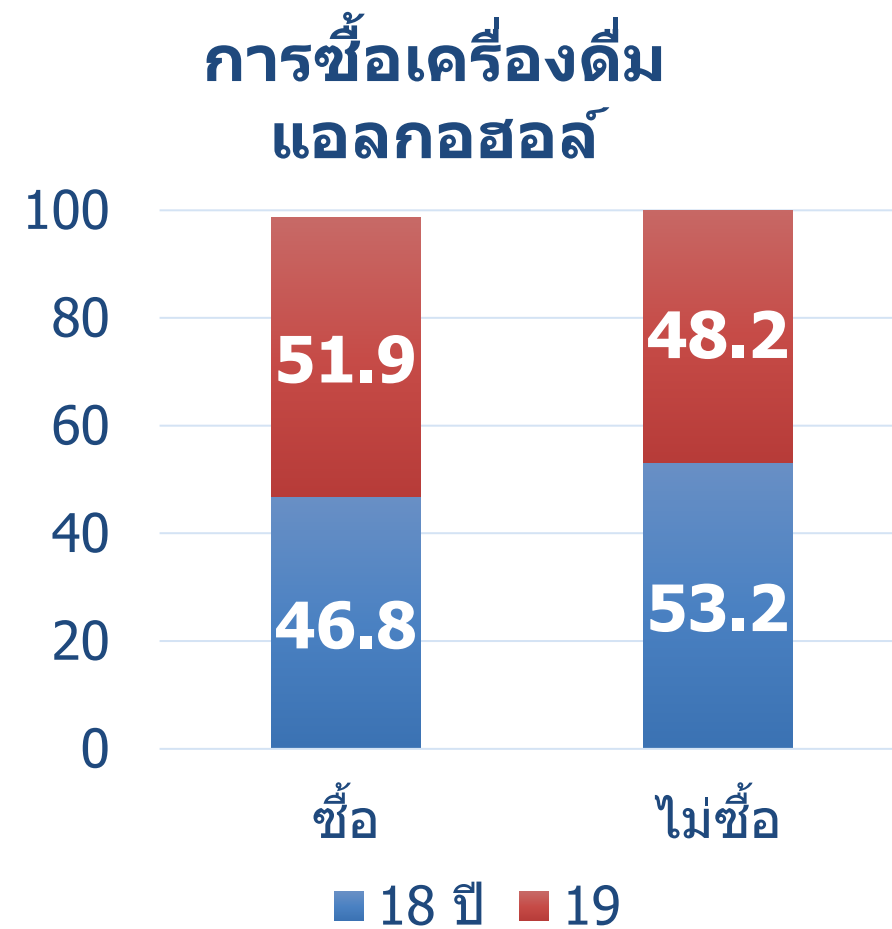

ผลการศึกษา

การซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

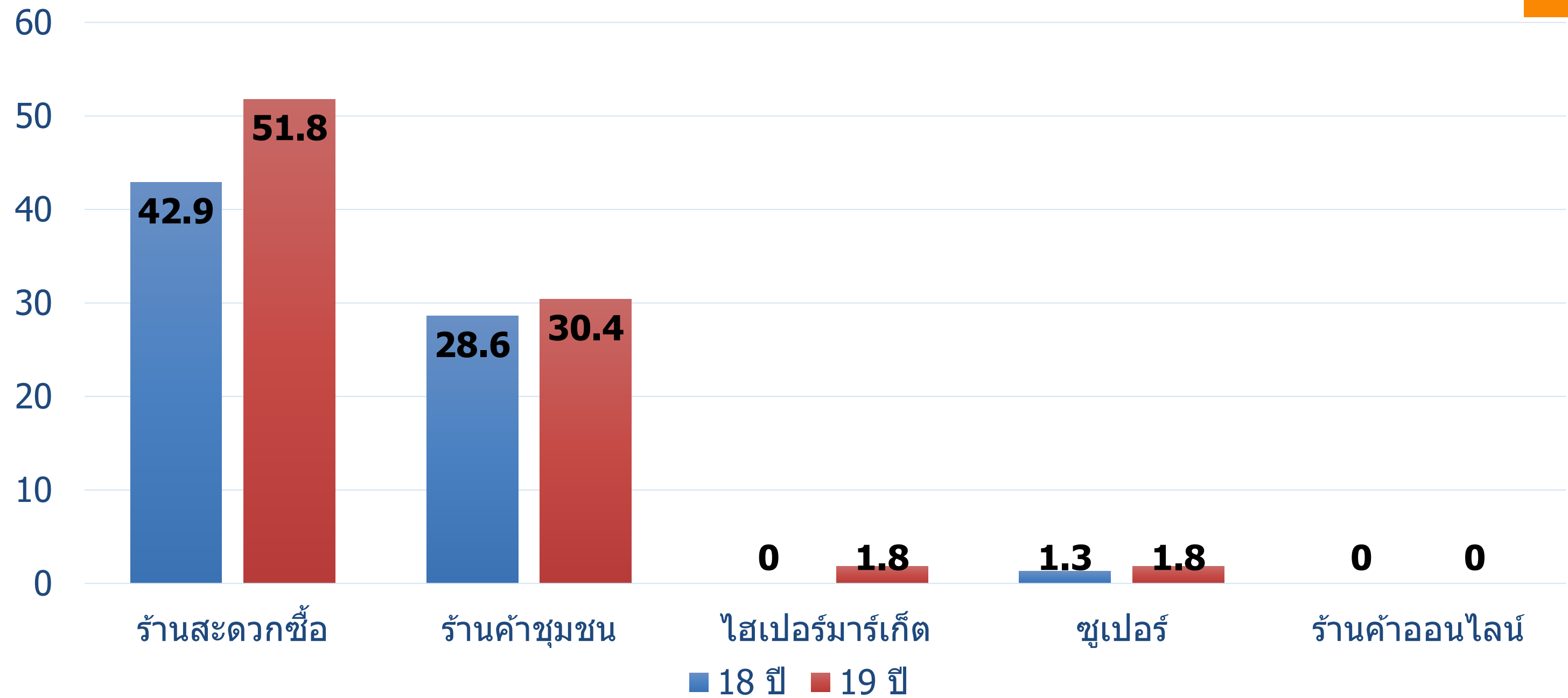

ผลการศึกษา

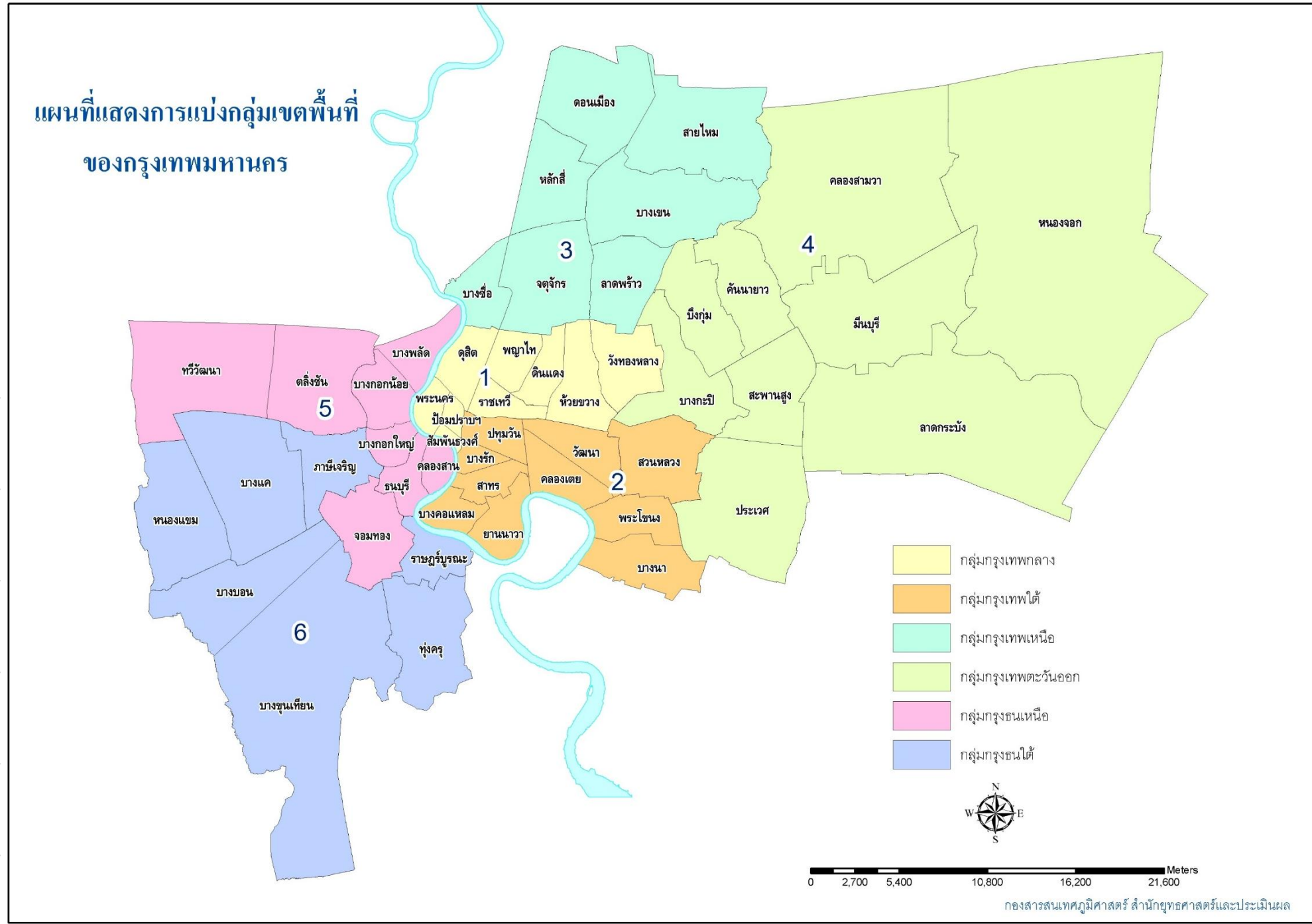
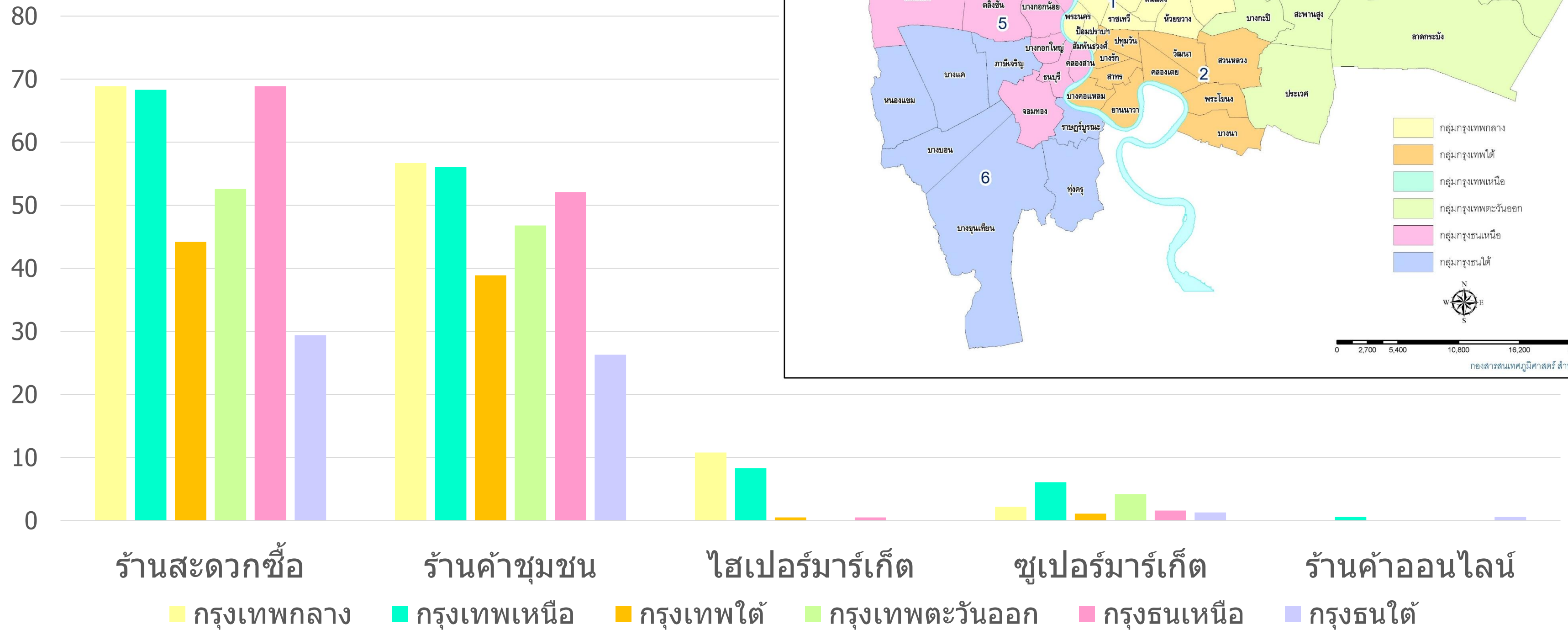
ผลการศึกษา

สถานที่ซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

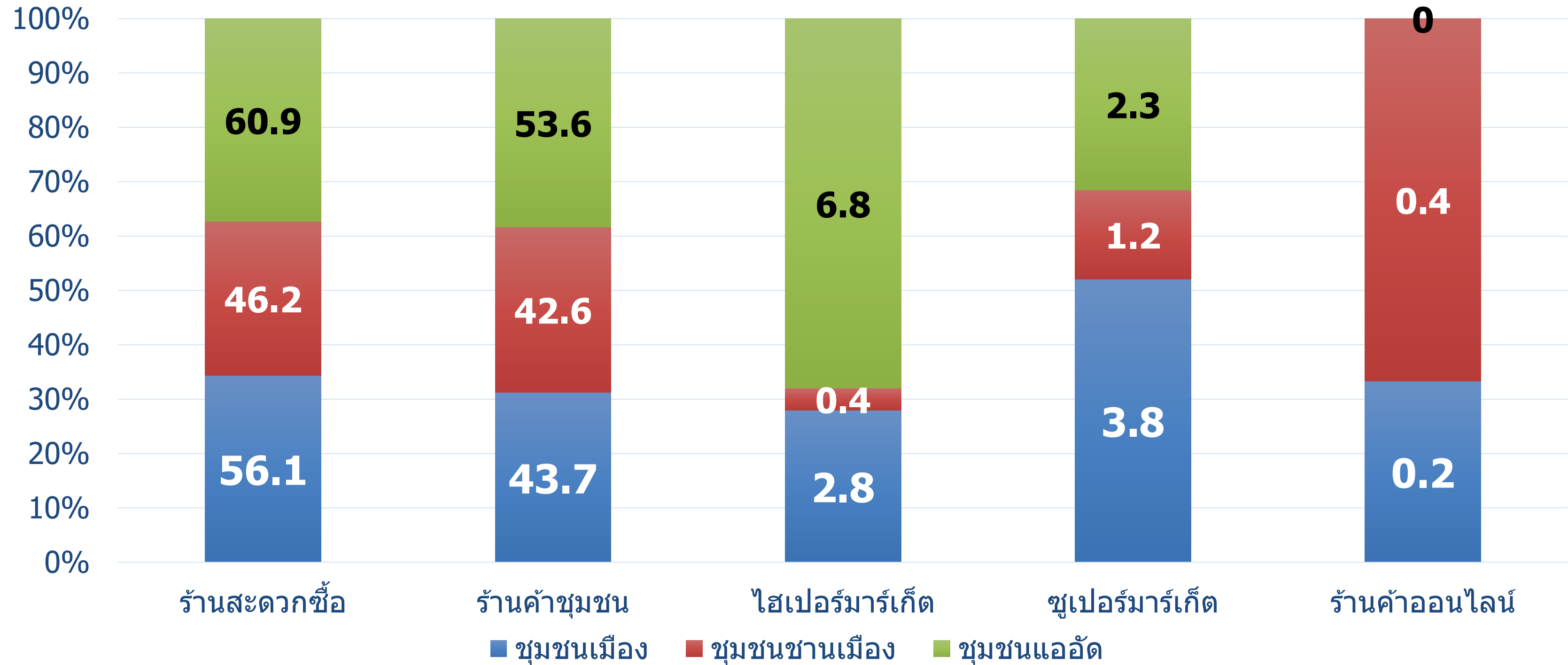
ผลการศึกษา

สถานที่ซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ จำแนกตาม 6 กลุ่มพื้นที่

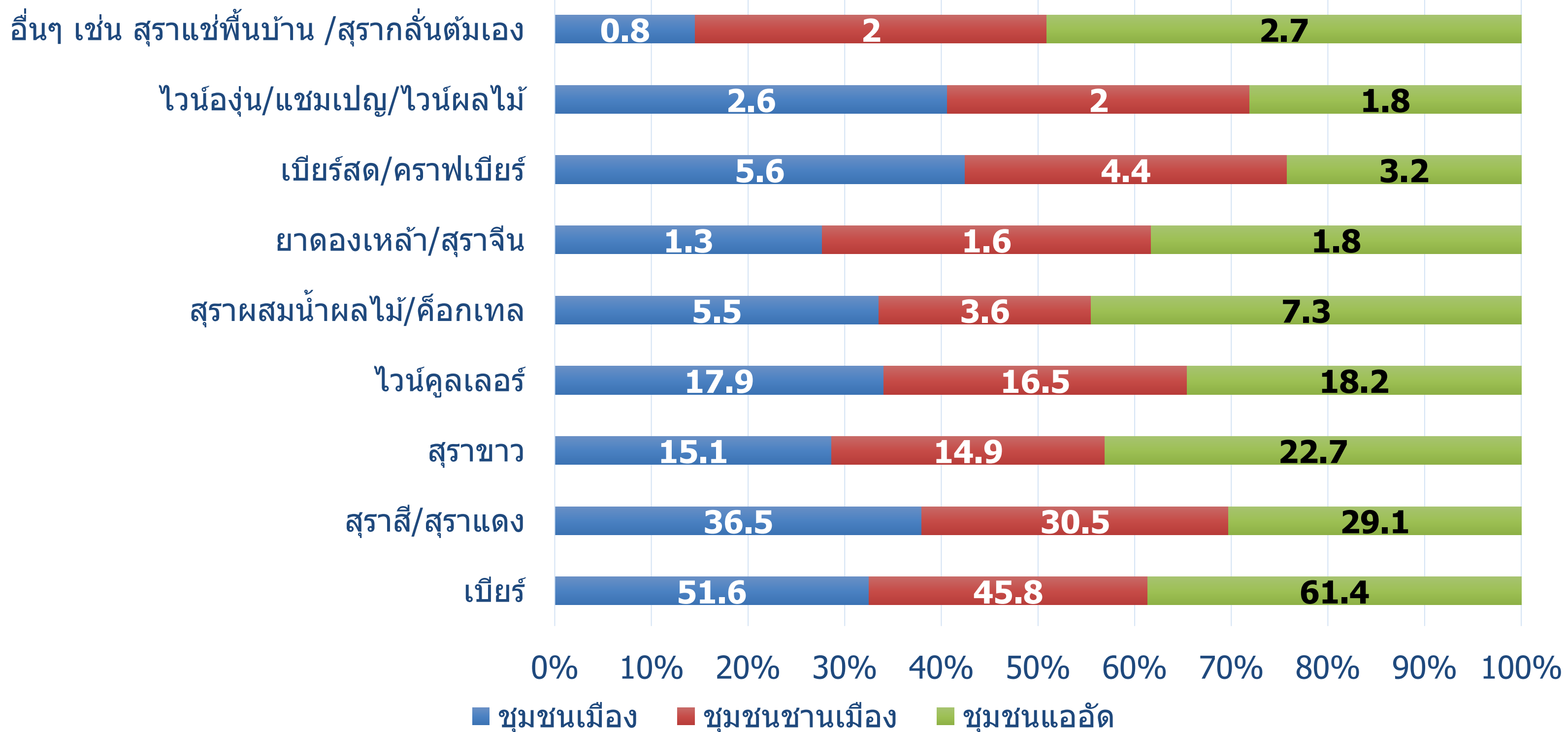
ผลการศึกษา

สถานที่ซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ จำแนกตามประเภทชุมชน

ผลการศึกษา

ประเภทเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

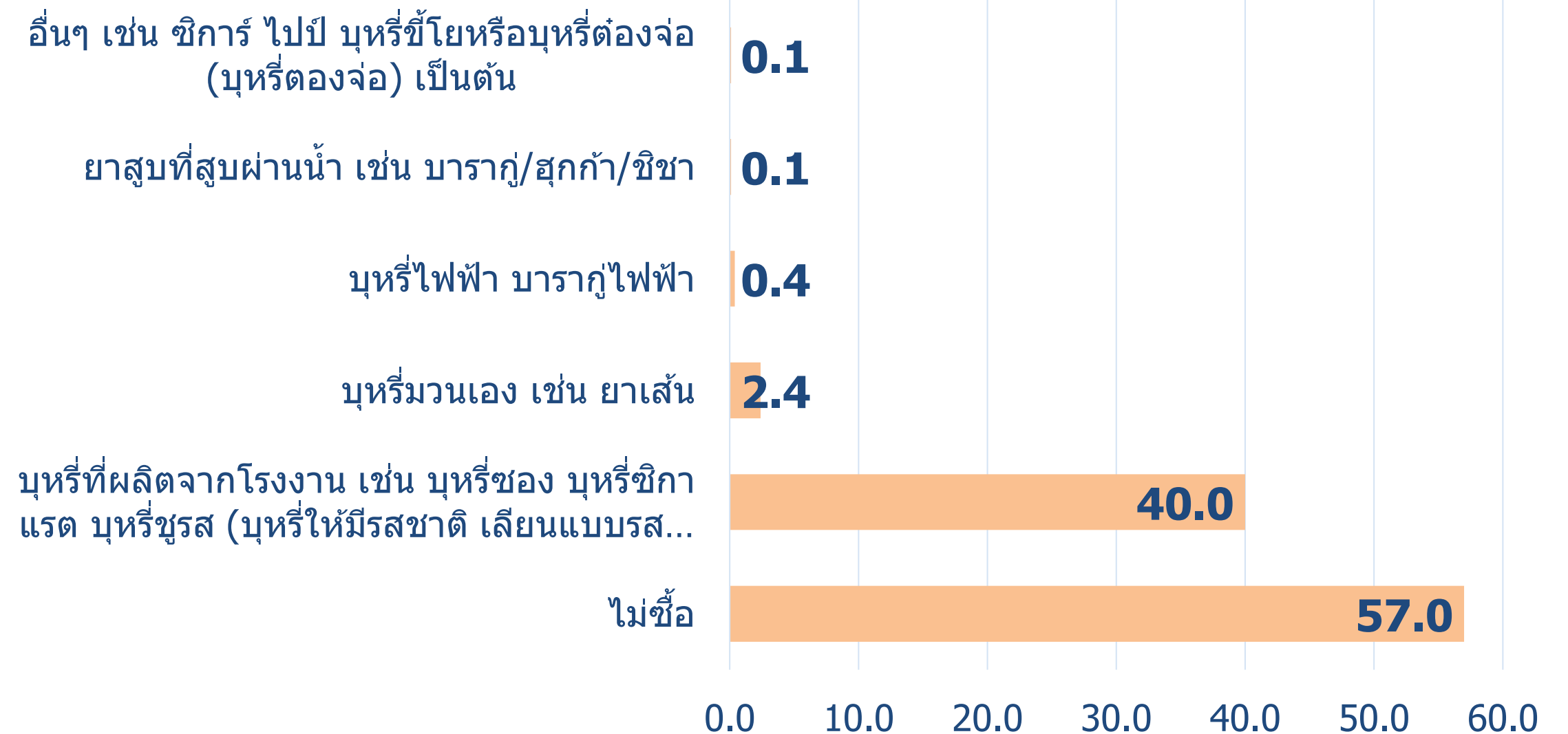

ผลการศึกษา

บุหรี่ (ครั้งล่าสุด)

การซื้อบุหรี่

ผลการศึกษา

บุหรี่ (ใน 30 วัน ที่ผ่านมา)

การซื้อบุหรี่

อื่นๆ เช่น ซิการ์ ไม้ไปป์ บุหรี่ซีโอบหรือบุหรี่ตองจ่อ (บุหรี่ตองจ่อ) เป็นต้น

0.0

ยาสูบที่สูบผ่านน้ำ เช่น บารากู/สุกก้า/ชีชา

0.3

บุหรี่ไฟฟ้า/บารากูไฟฟ้า

1.1

บุหรี่ยี่ห้อเอง เช่น ยาเส้น

4.6

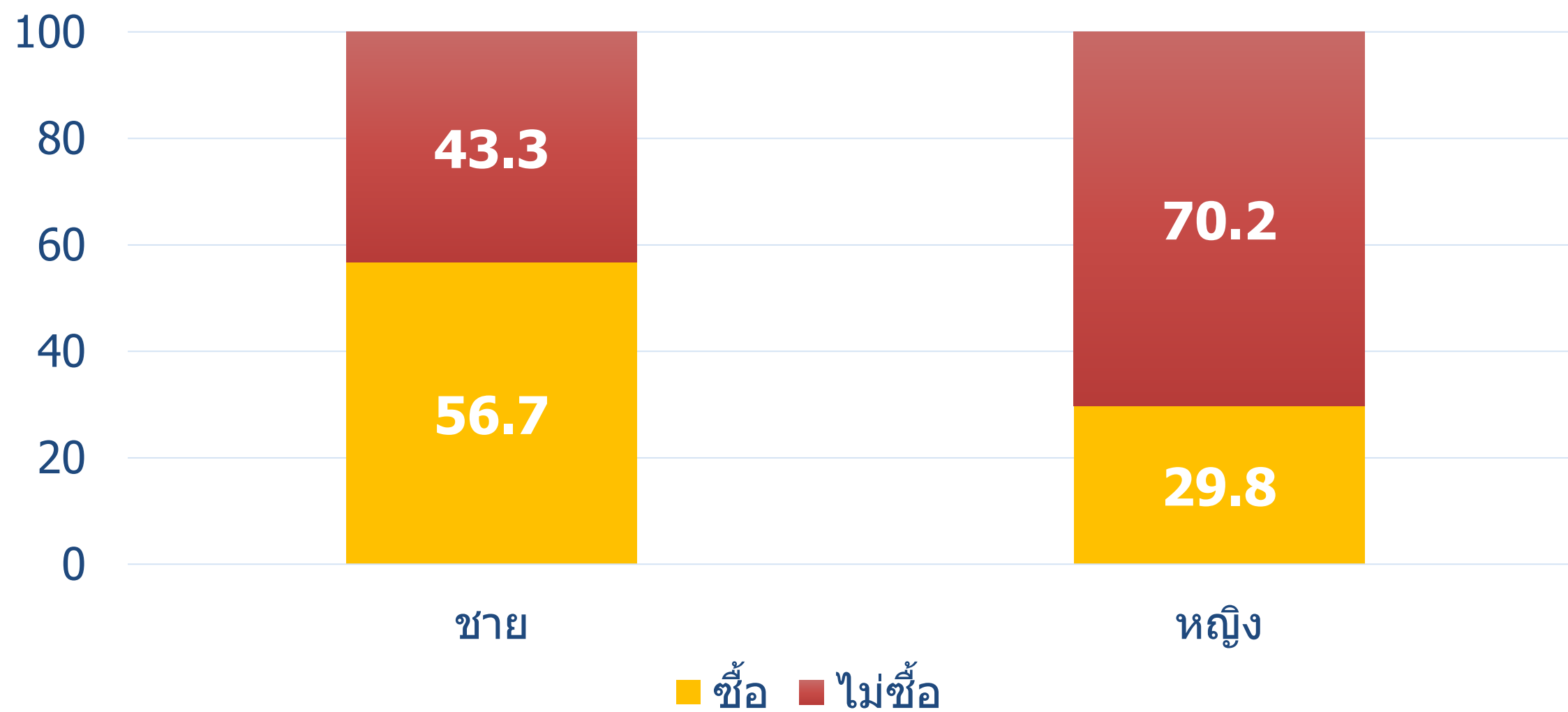
บุหรี่ที่ผลิตจากโรงงาน เช่น บุหรี่ซอง บุหรี่ซิการ์เรต บุหรี่ชูรส (บุหรี่ให้มีรสชาติ เลียนแบบรสผลไม้ รส...

40.1

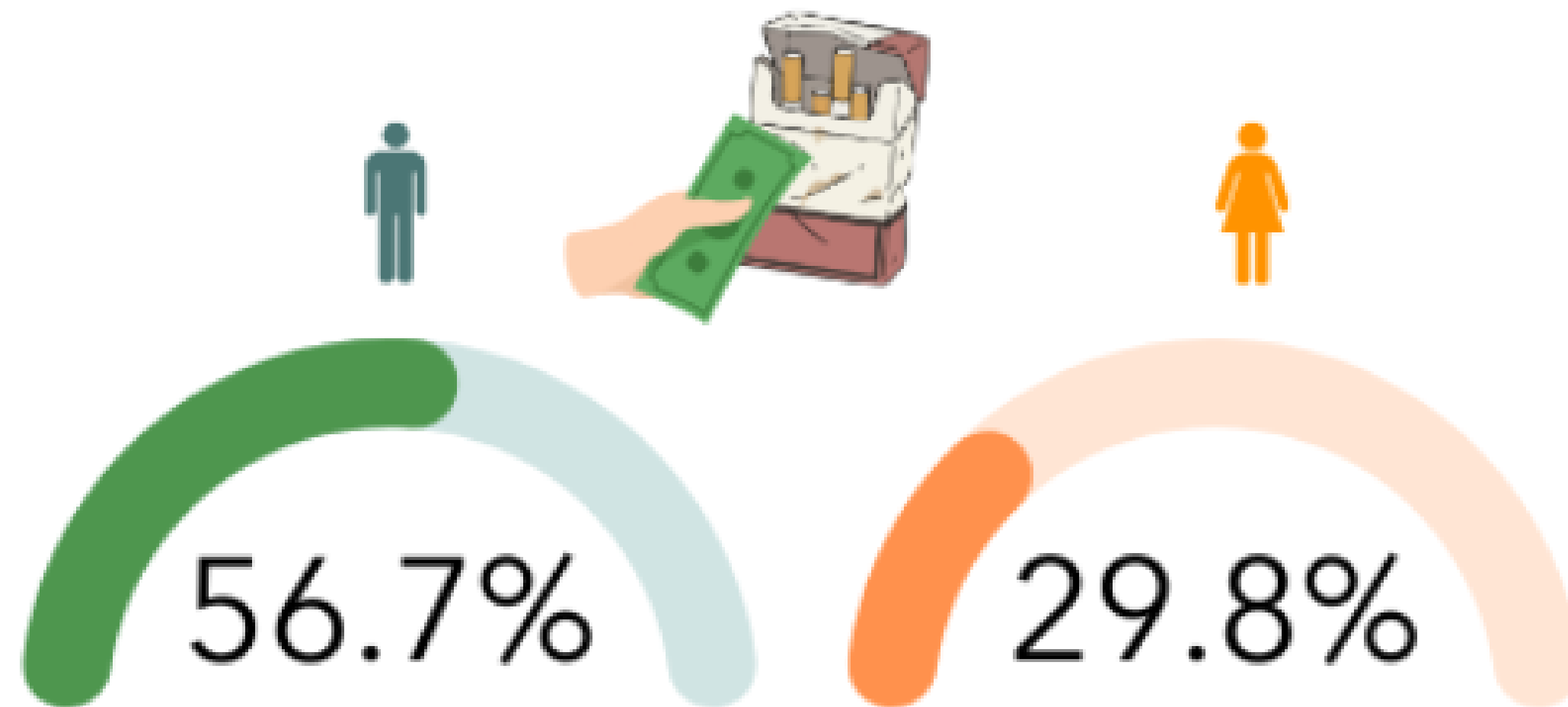
0 5 10 15 20 25 30 35 40 45

ผลการศึกษา

การซื้อบุหรี่

ผลการศึกษา

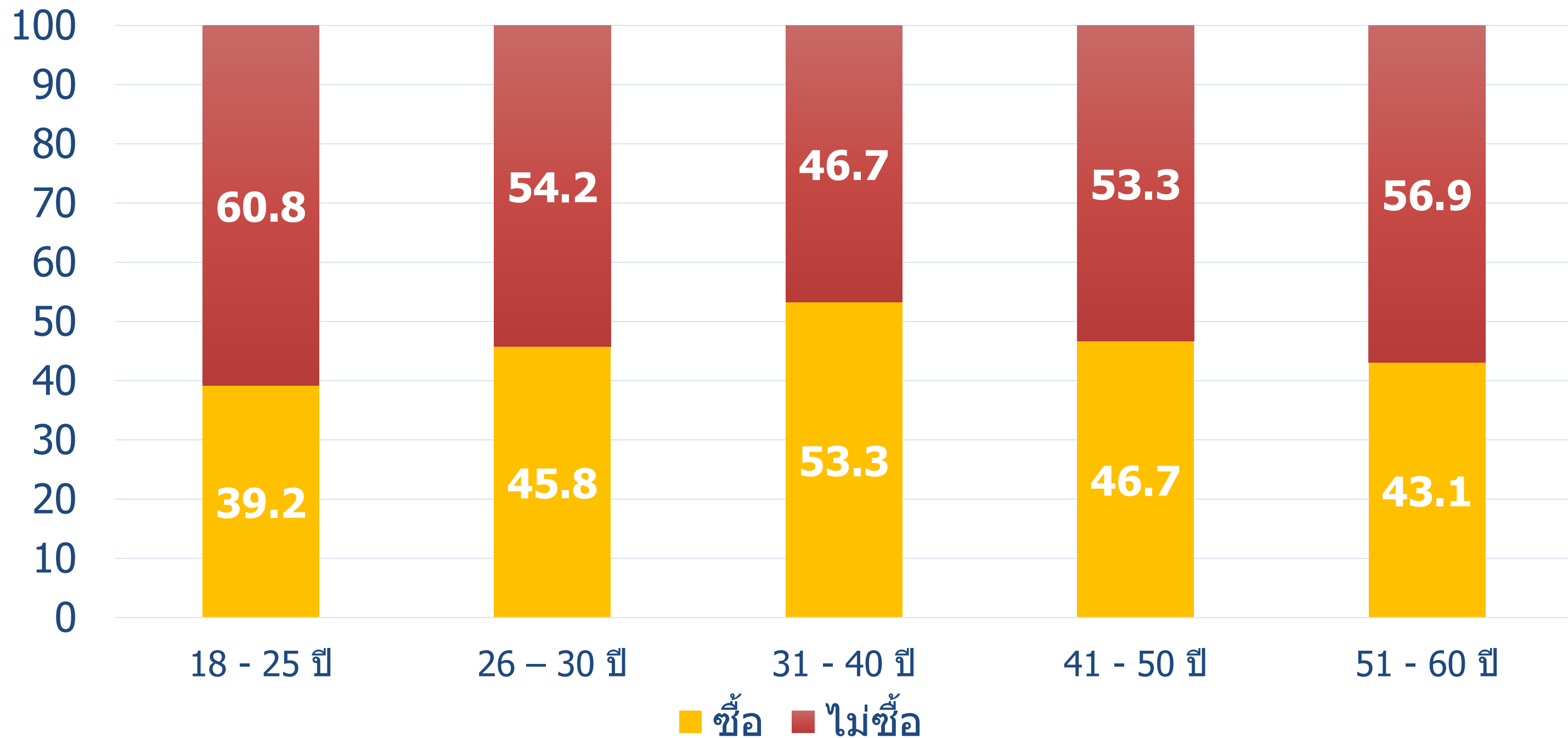

ร้อยละของการซื้อยาสูบประจำวันตามเพศ

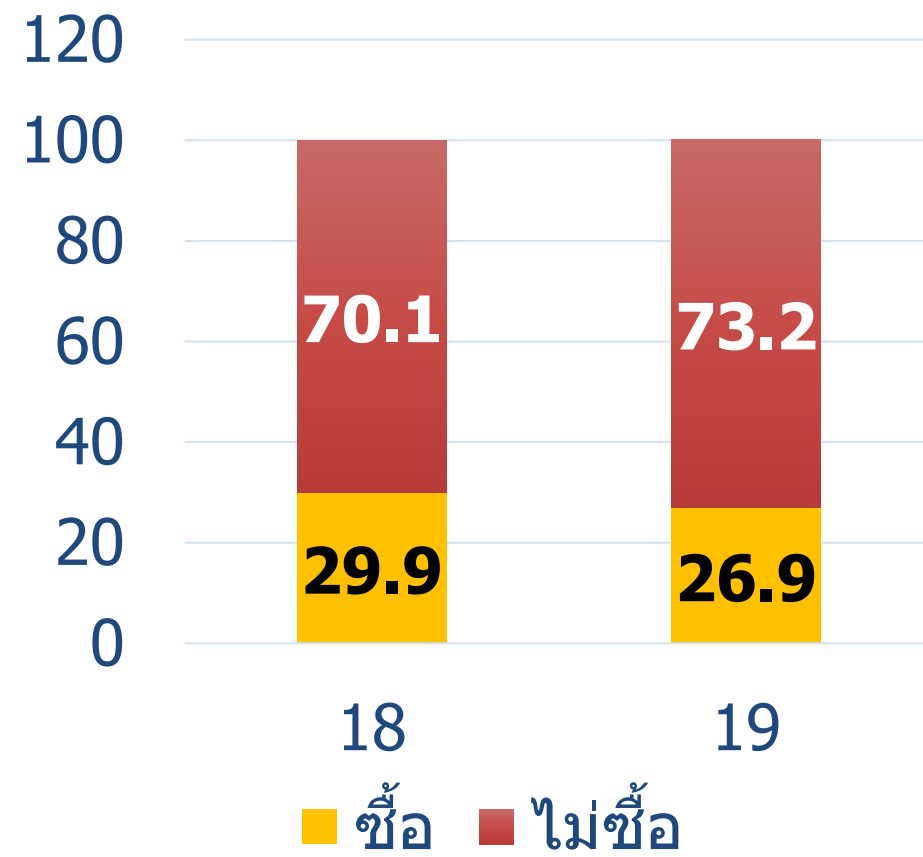
ผลการศึกษา

การซื้อบุหรี่

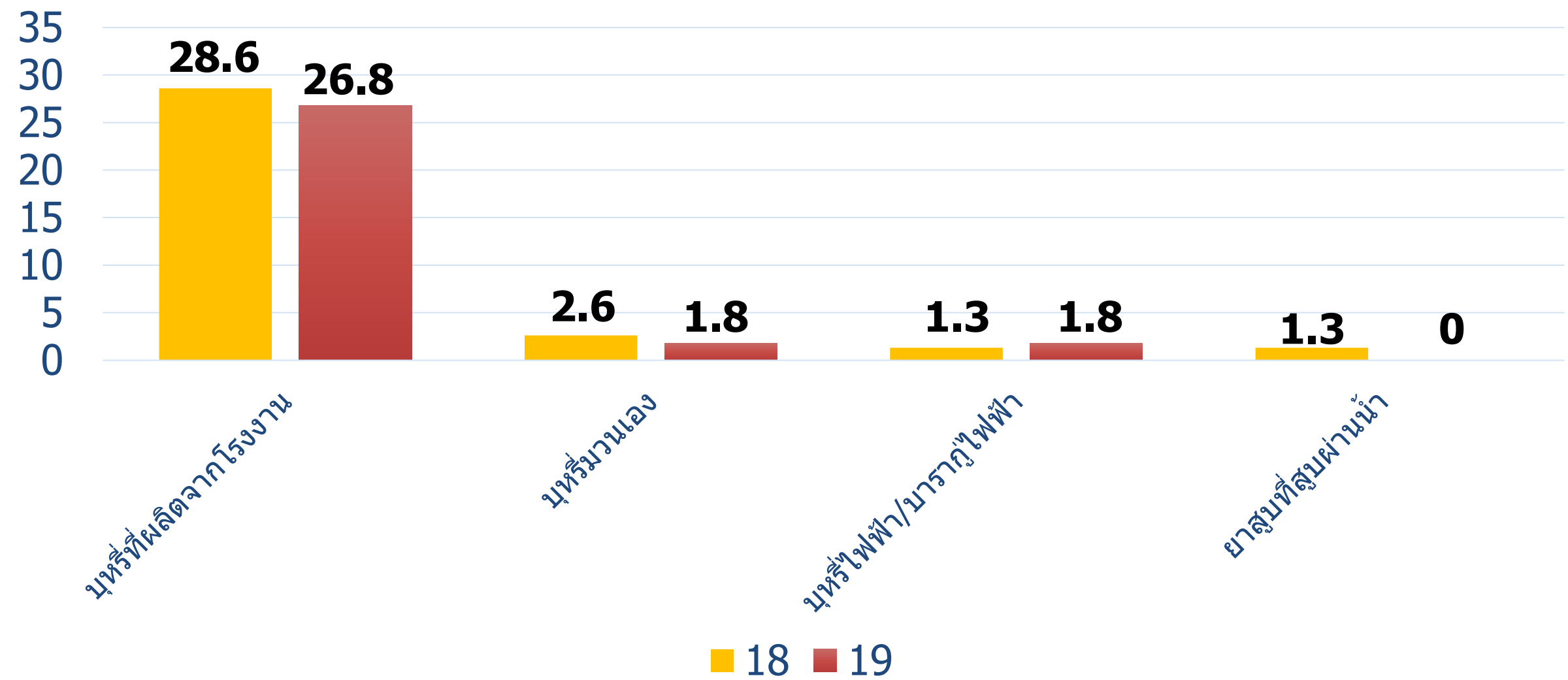

ผลการศึกษา

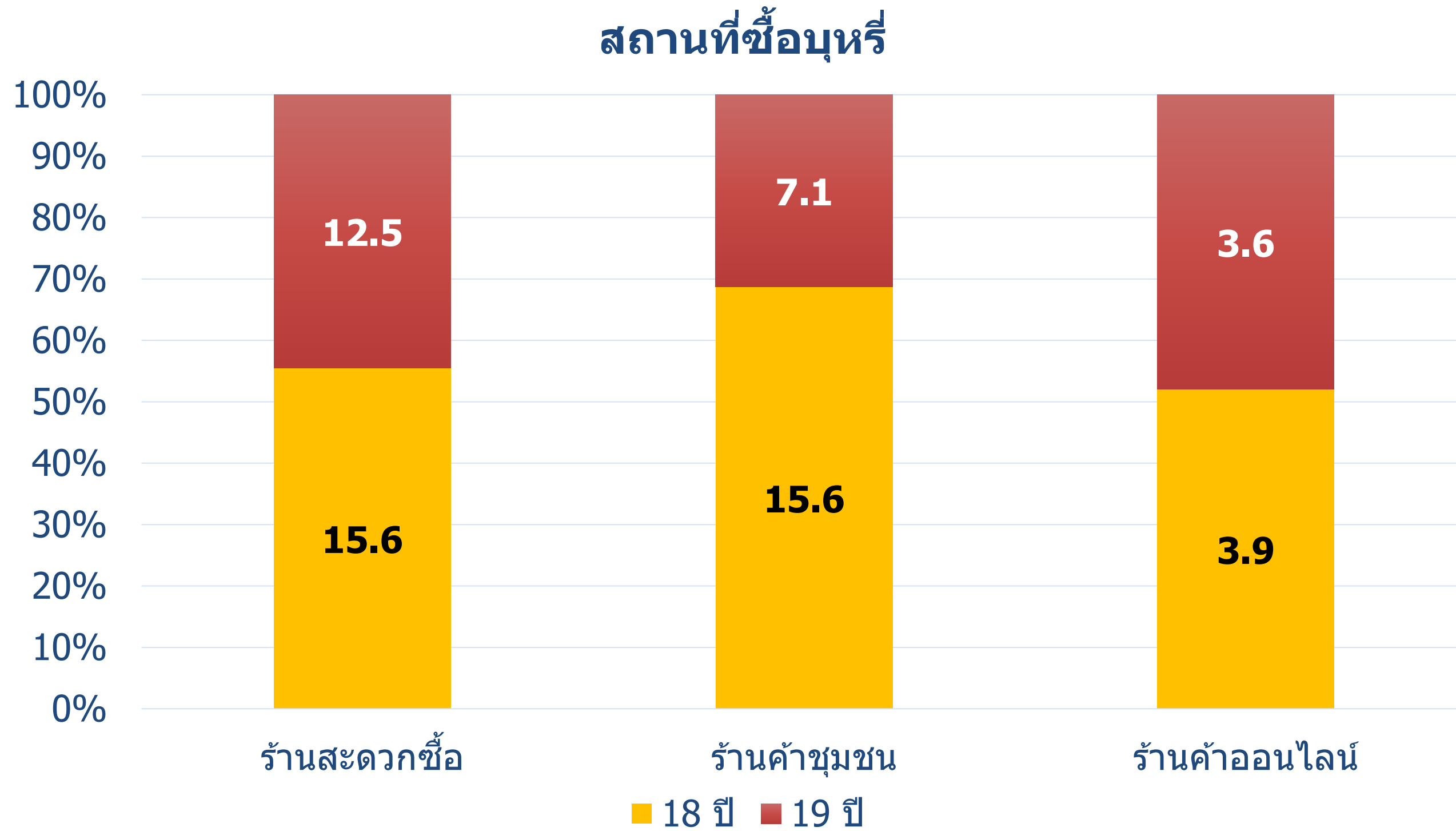
การซื้อบุหรี่

ประเภทบุหรี่

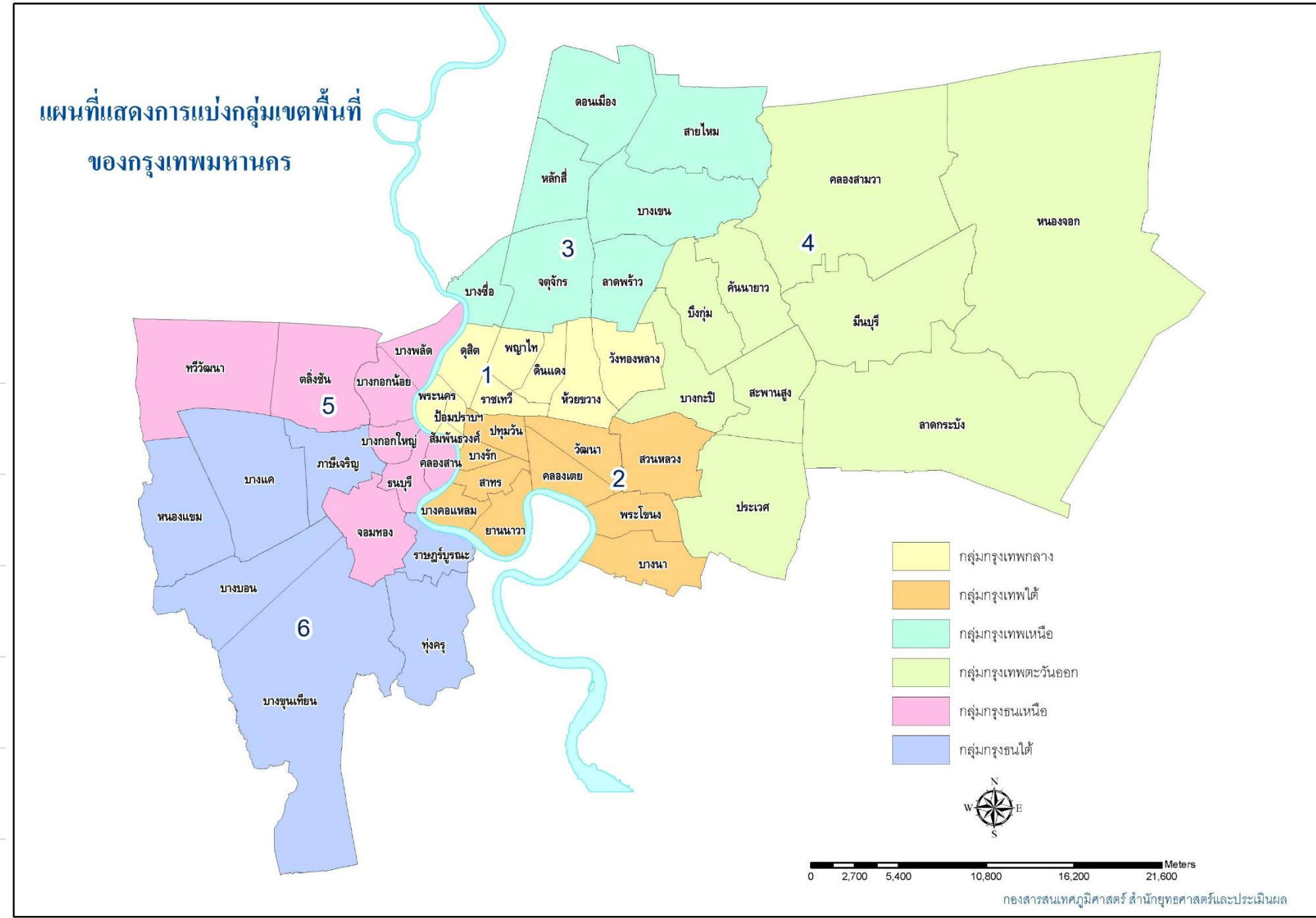
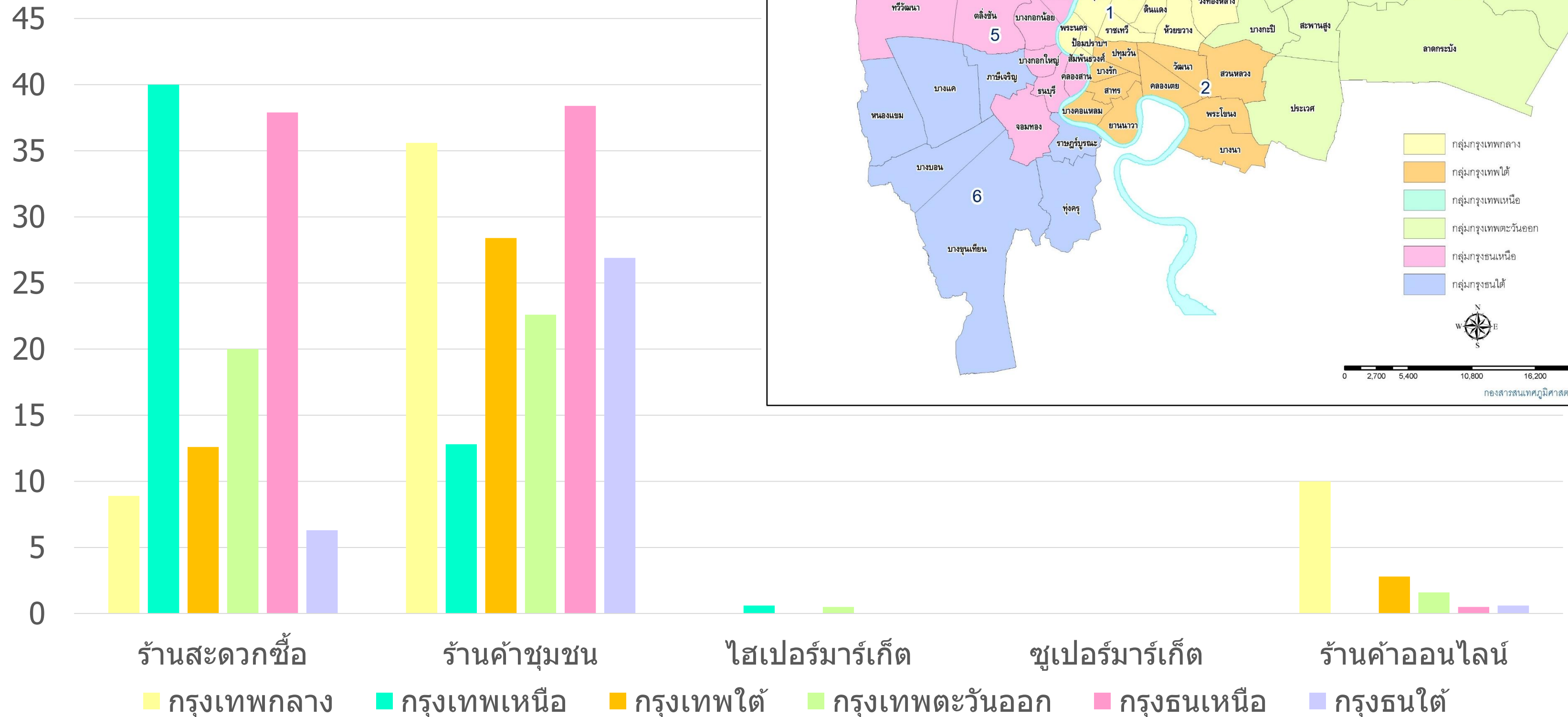

ผลการศึกษา

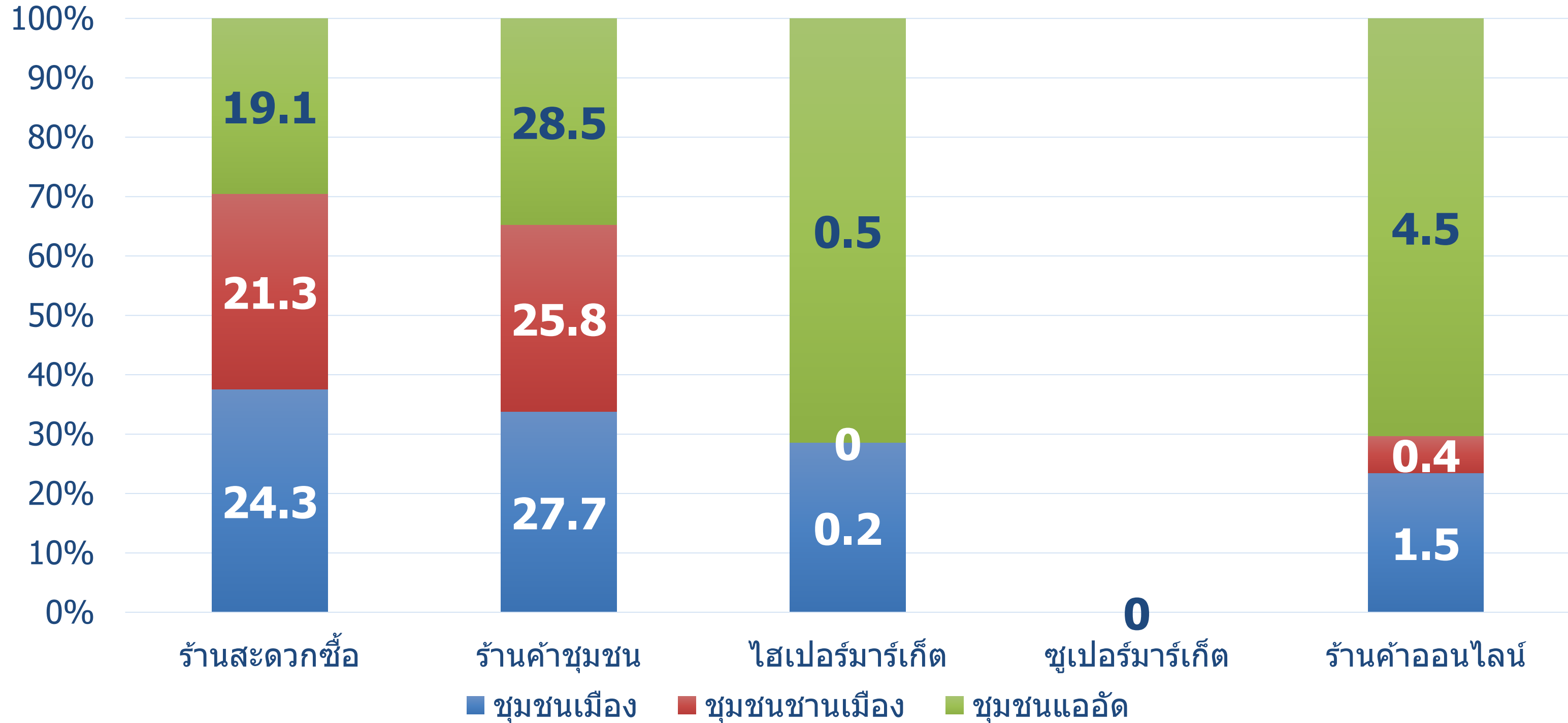
ผลการศึกษา

สถานที่ซื้อบุหรี่ จำแนกตาม 6 กลุ่มพื้นที่

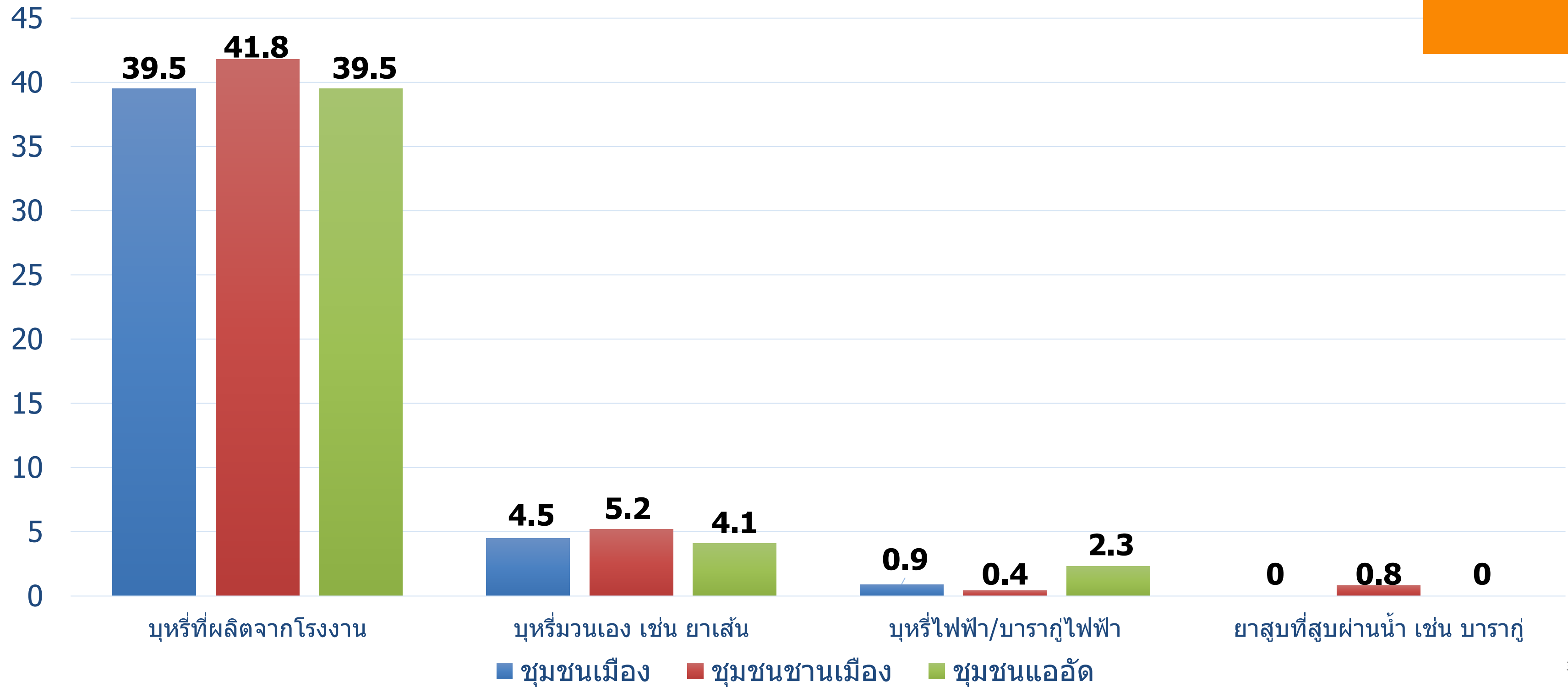
ผลการศึกษา

สถานที่ซื้อบุหรี่ จำแนกตามประเภทชุมชน

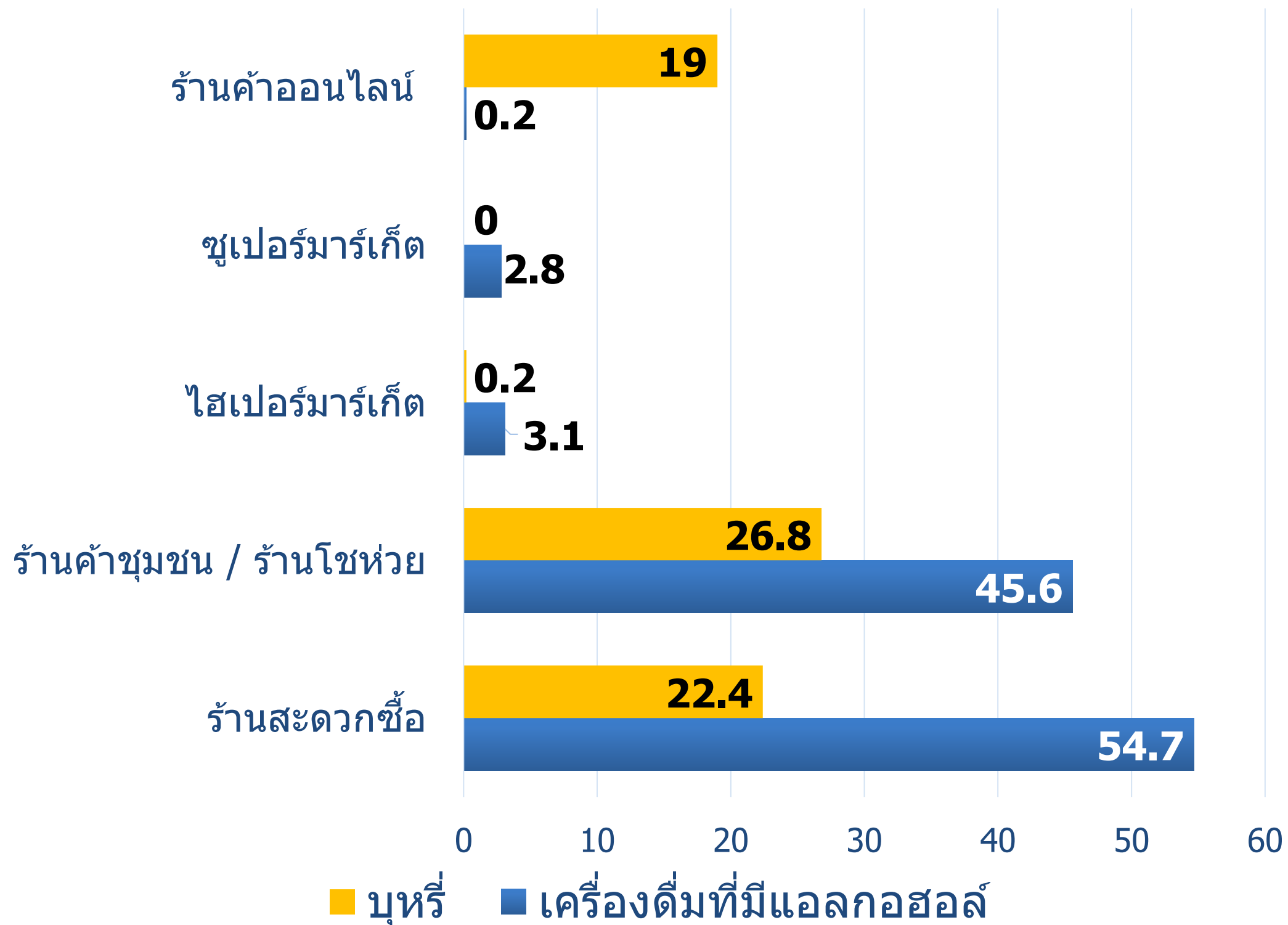

ผลการศึกษา

ประเภทบุรี

ผลการศึกษา

เหตุผลในการซื้อ

39.3%

มีความสะดวกเชิงพื้นที่

15.5%

มีจำหน่ายและจัดวางให้เห็นง่าย

60.1%

มีความสะดวกเชิงพื้นที่

29.6%

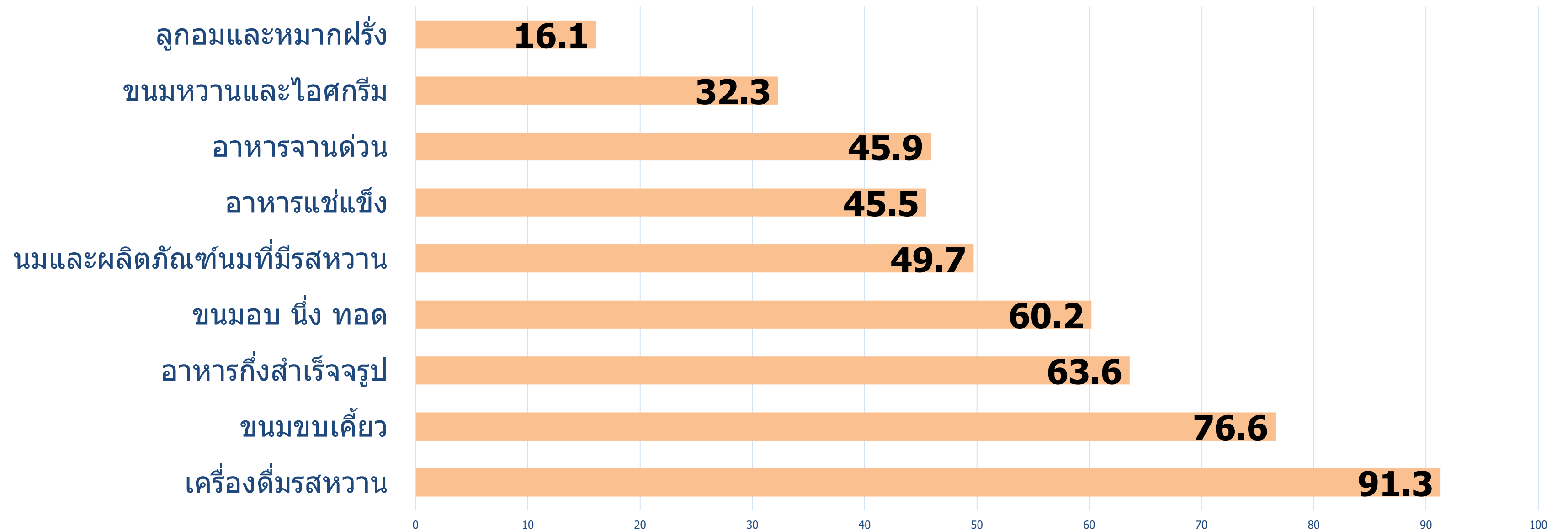
มีจำหน่ายและจัดวางให้เห็นง่าย

8.5%

มีขายตลอดเวลา

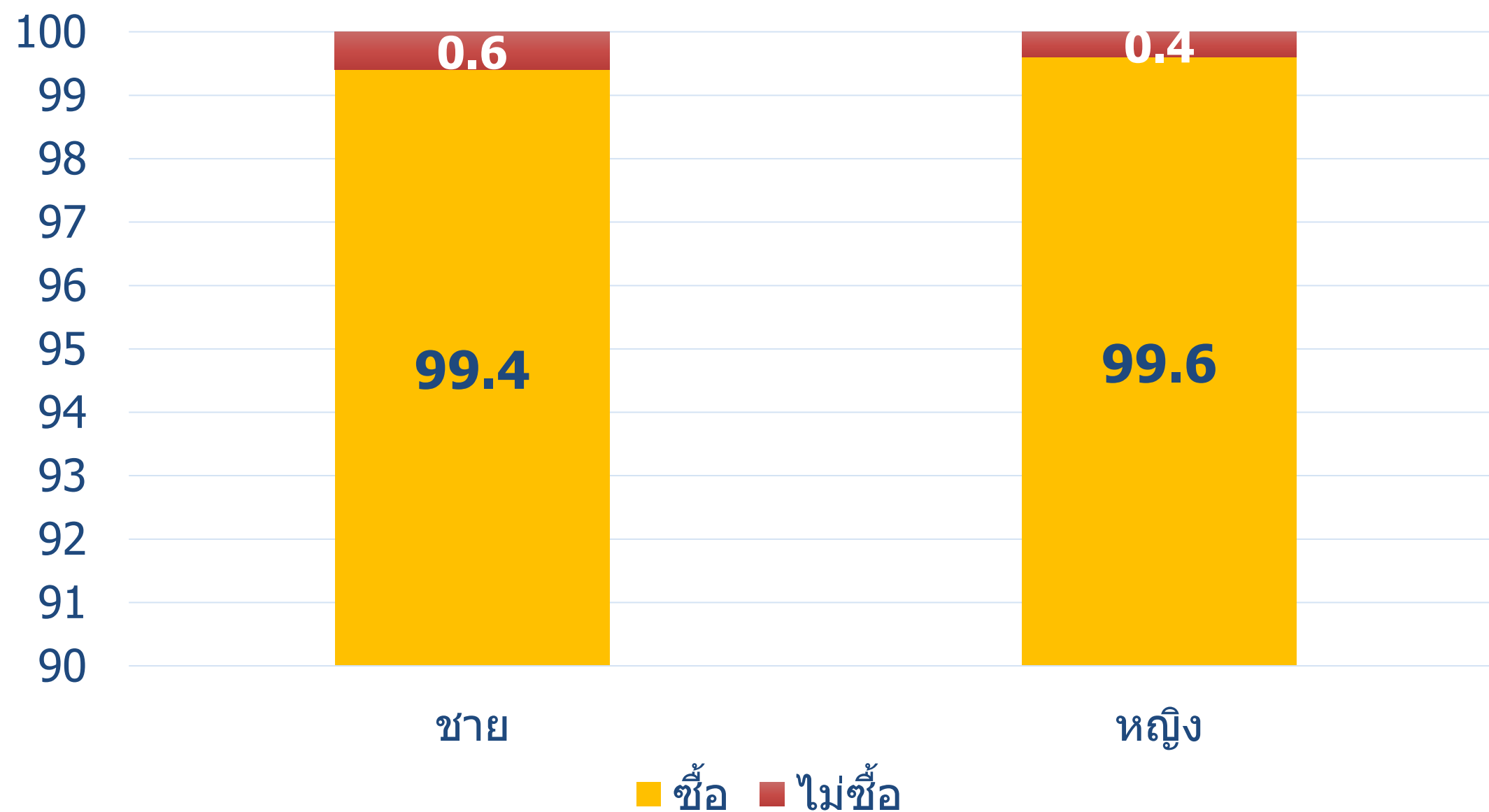
ผลการศึกษา

การอาหารและเครื่องดื่มหวานมันเค็ม

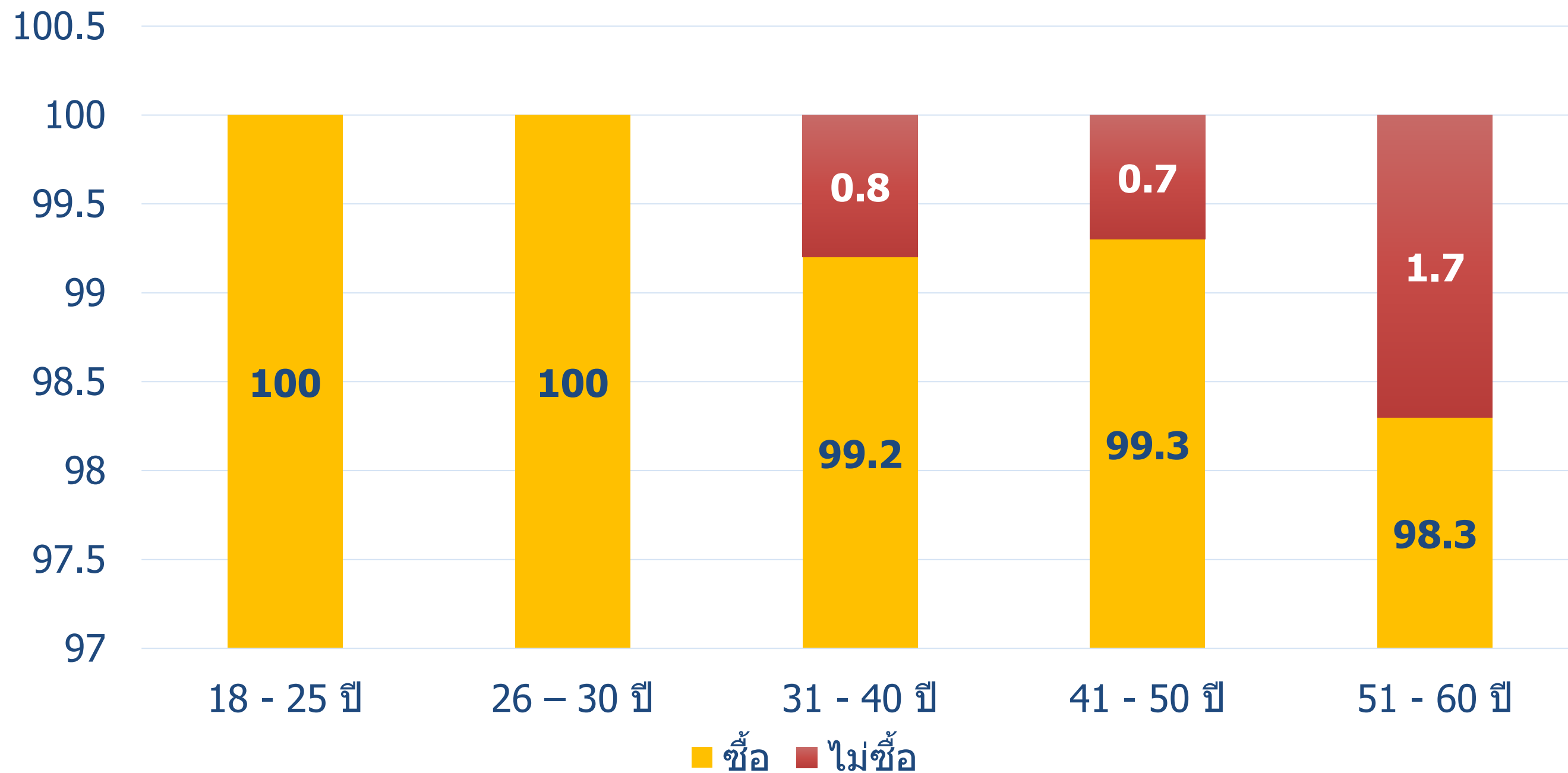
ผลการศึกษา

การซื้ออาหารและเครื่องดื่มหวานมันเค็ม

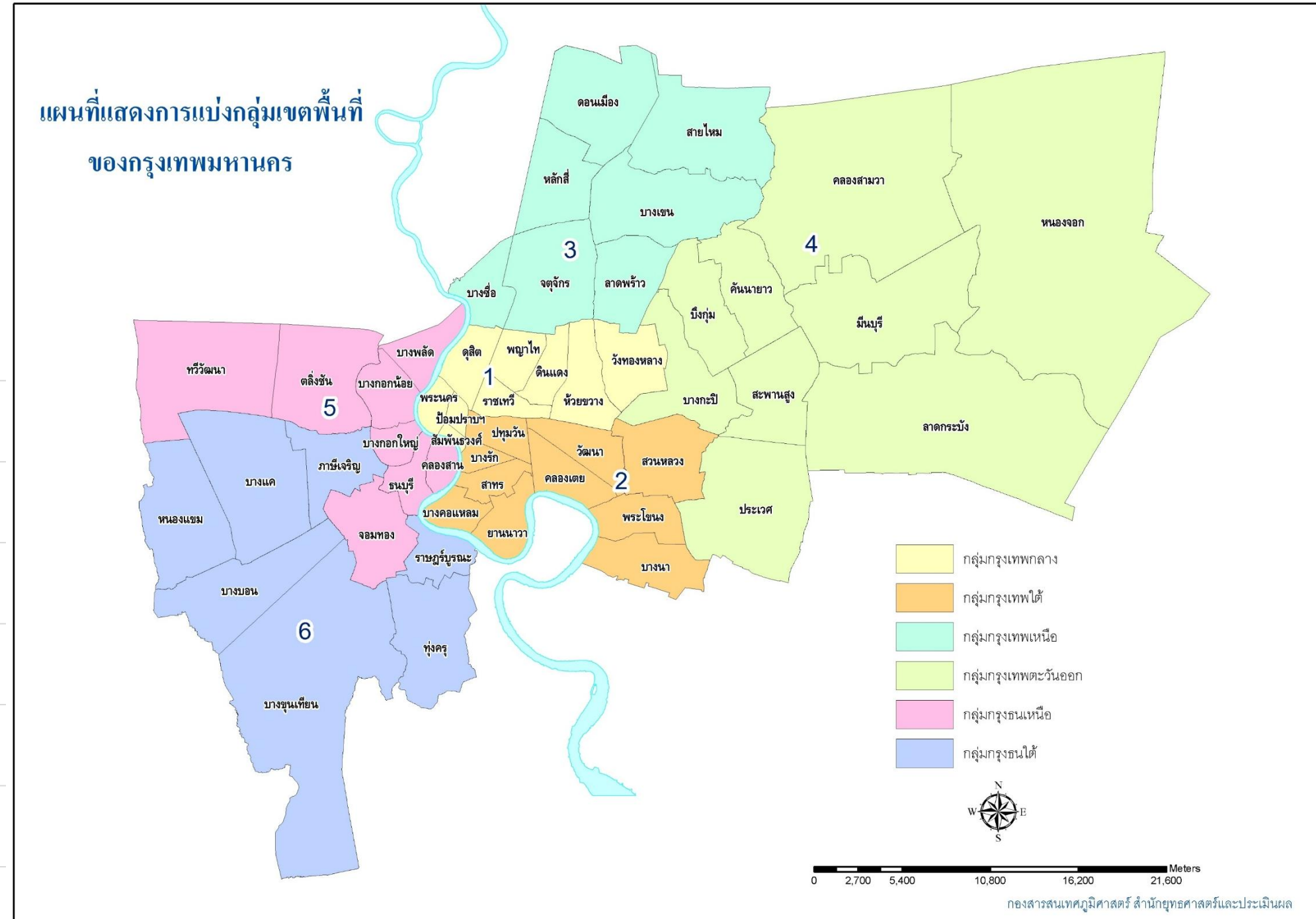
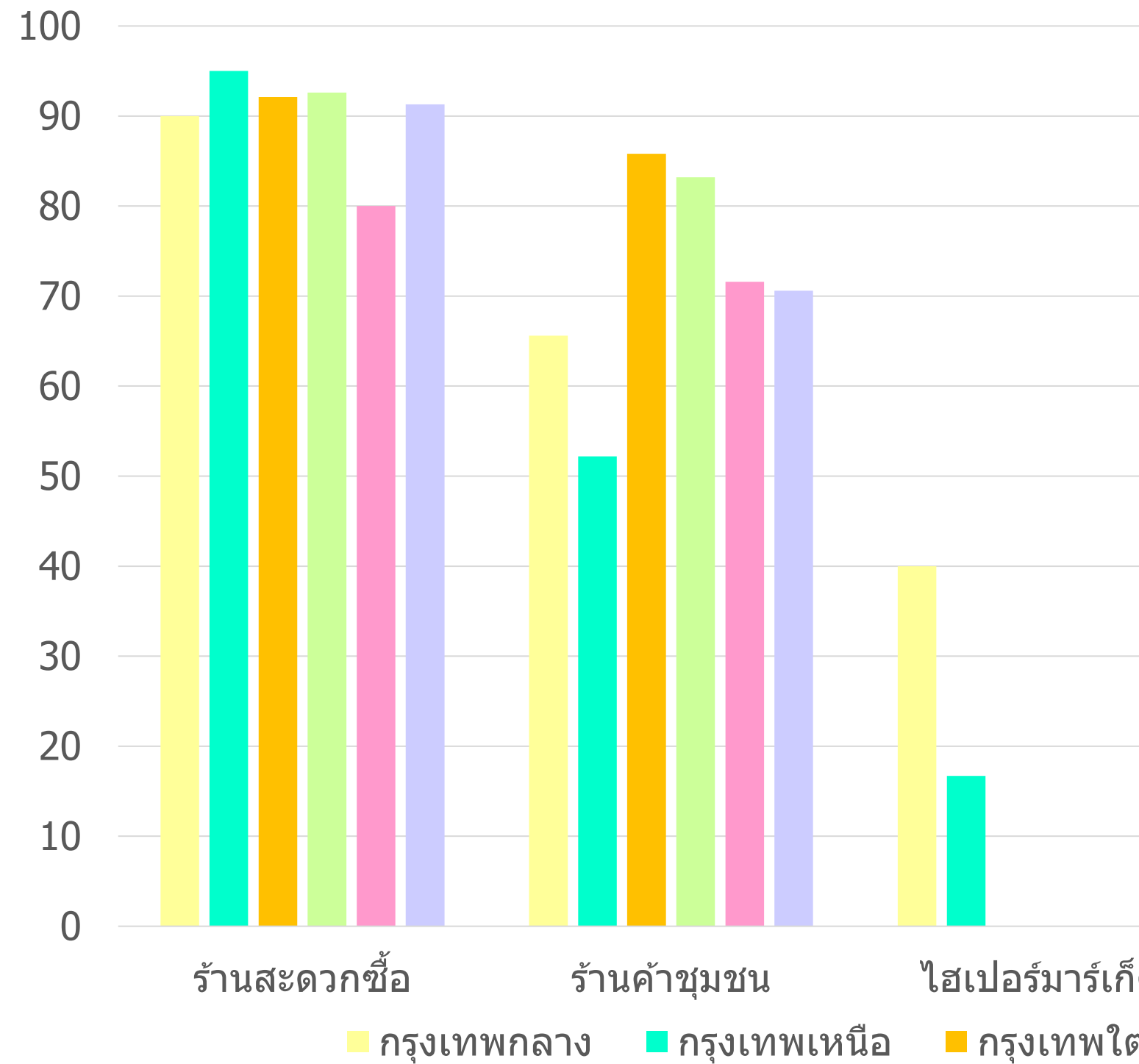
ผลการศึกษา

การซื้ออาหารและเครื่องดื่มหวานมันเค็ม

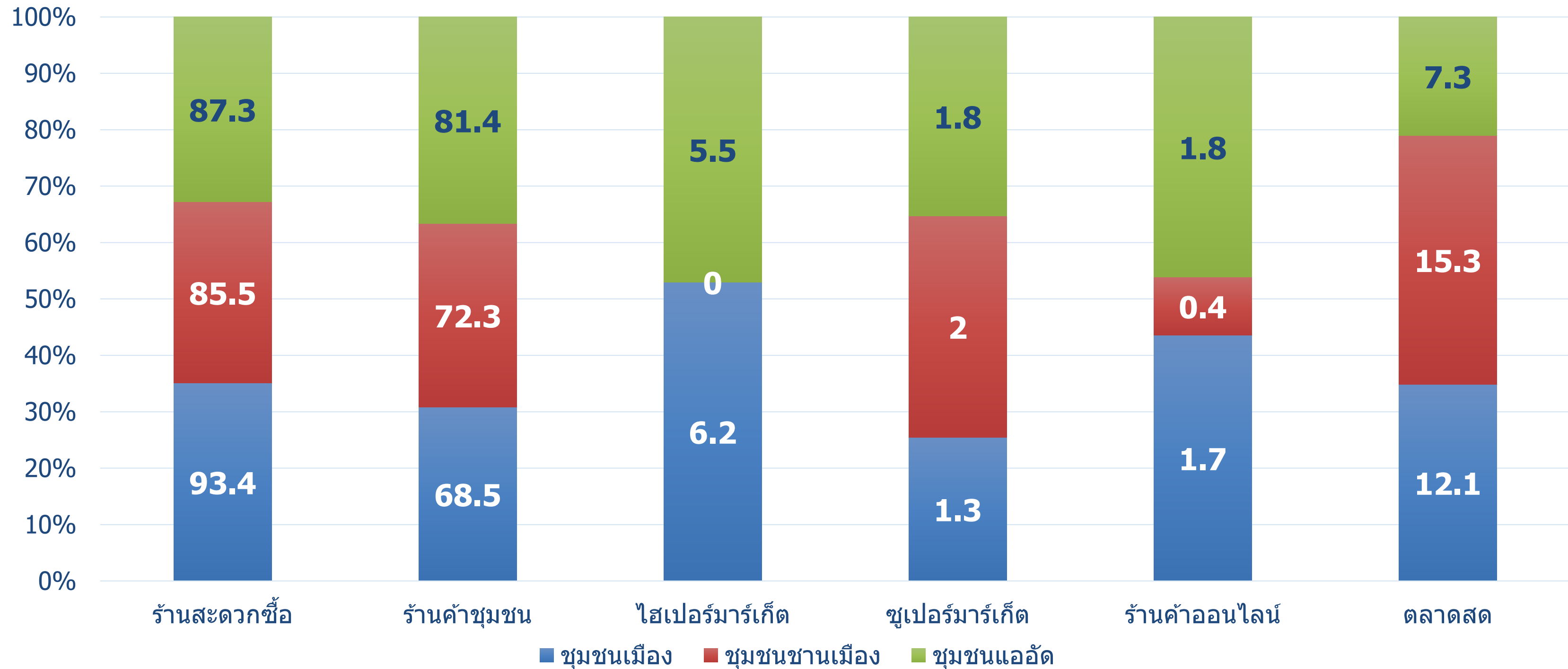
ผลการศึกษา

สถานที่ซื้ออาหารหวานมันเค็ม

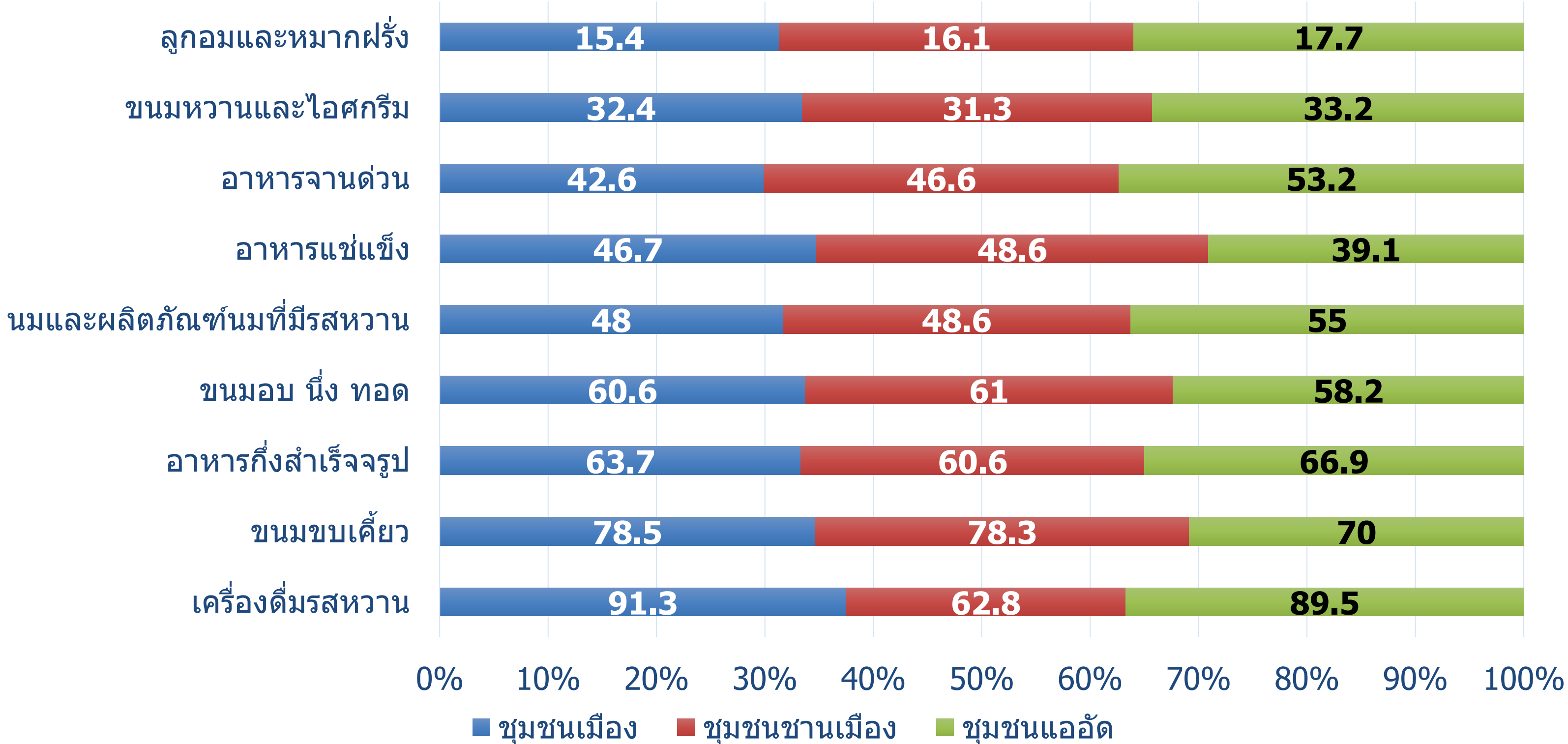
ผลการศึกษา

สถานที่ซื้ออาหารหวาน มัน เค็ม จำแนกตามประเภทชุมชน

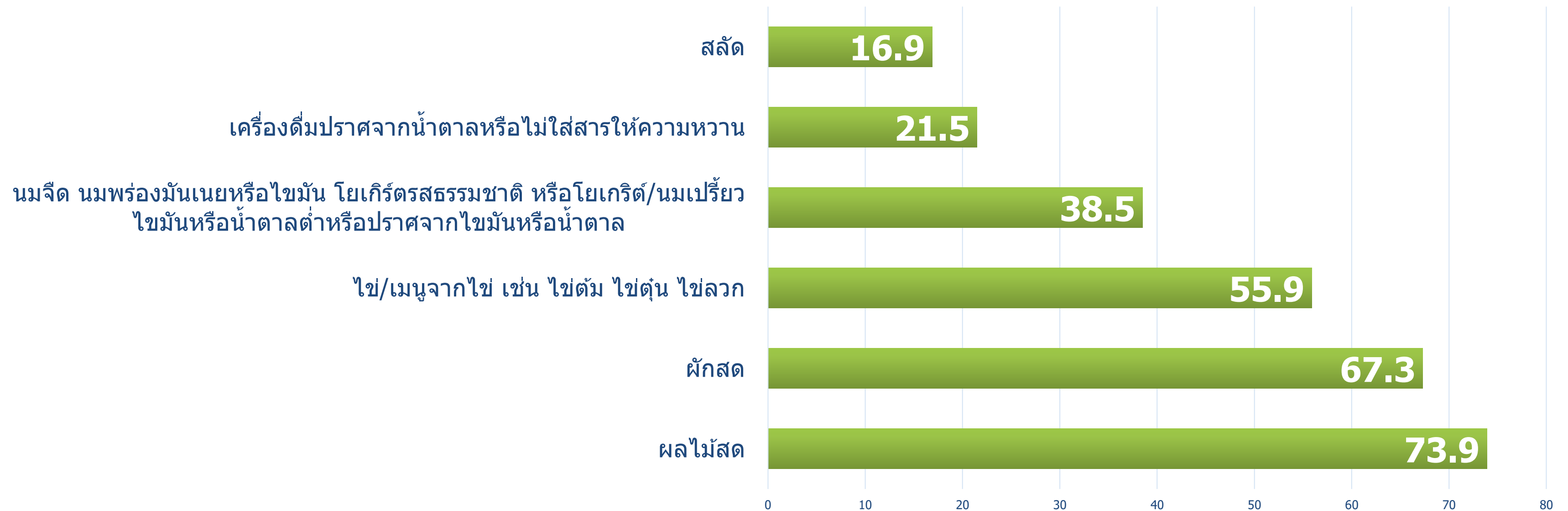
ผลการศึกษา

ประเภทอาหารหวานมันเค็ม

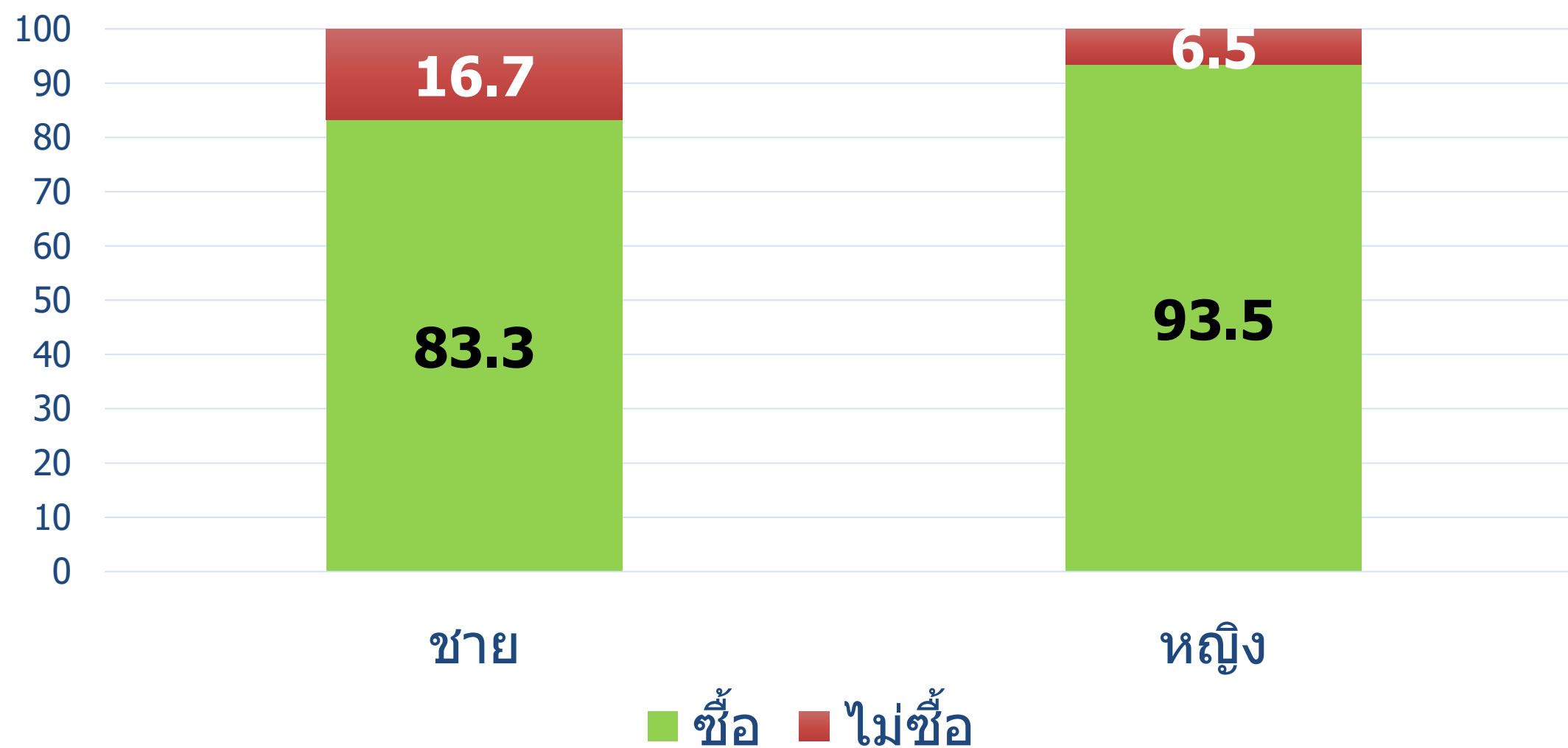
ผลการศึกษา

การซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ดีต่อสุขภาพ

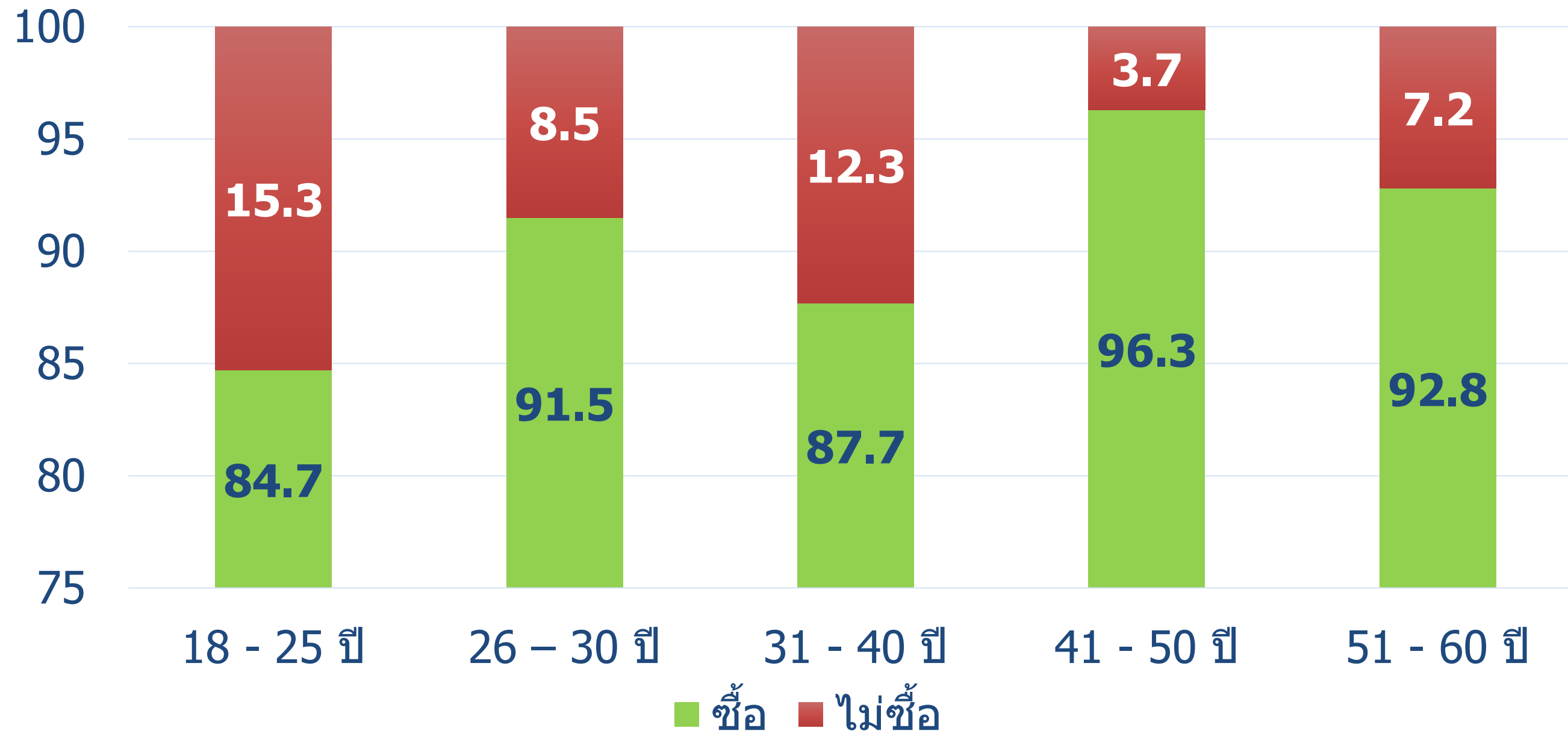
ผลการศึกษา

การซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ดีต่อสุขภาพ

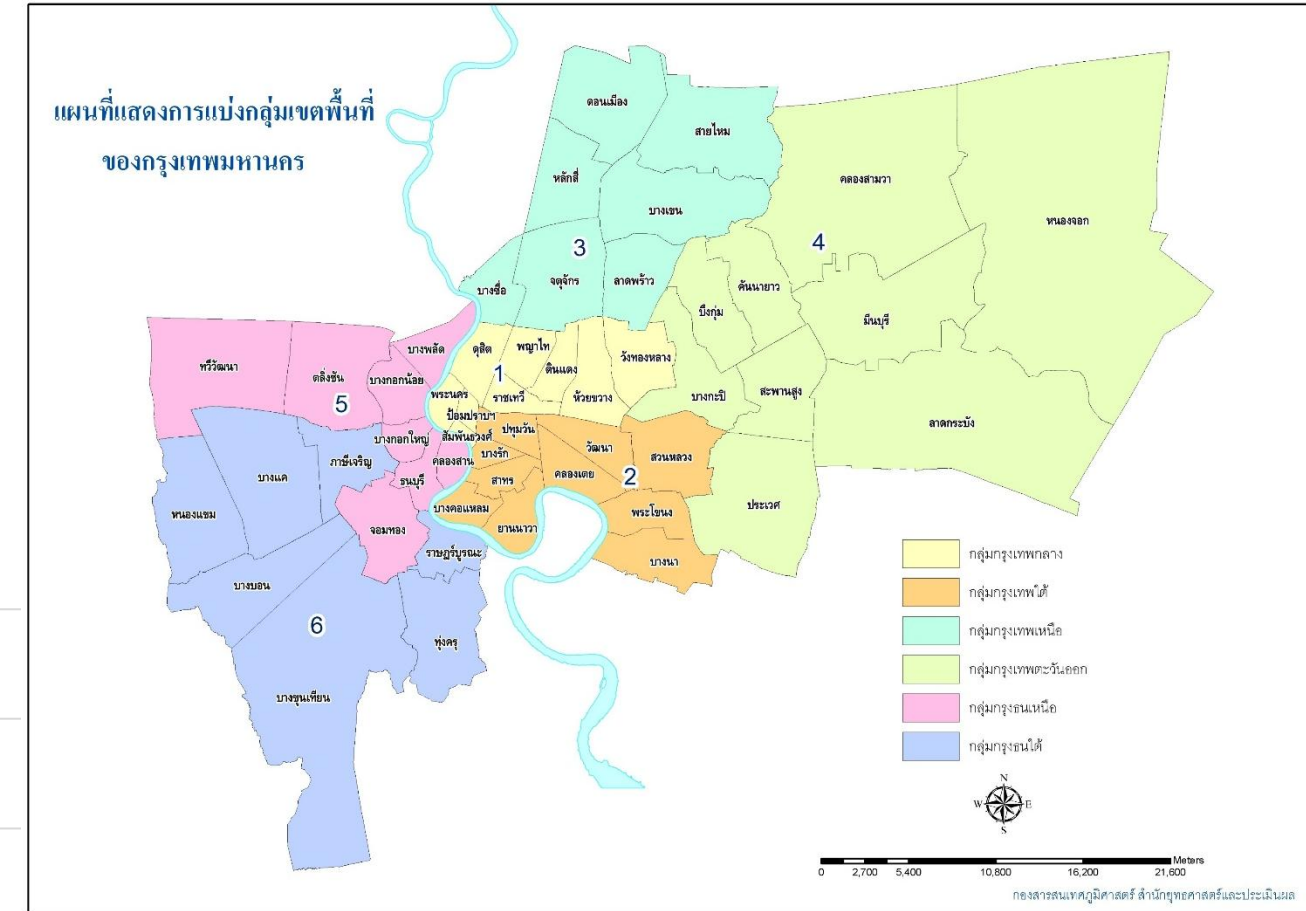
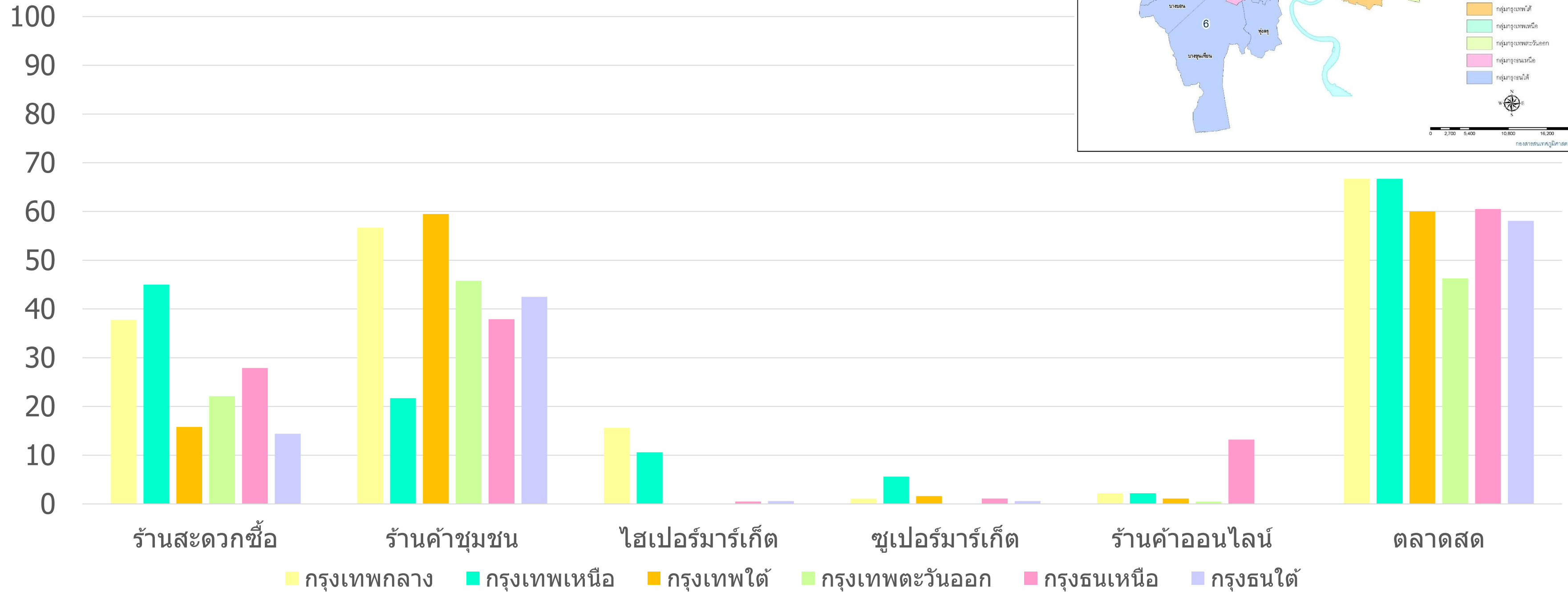
ผลการศึกษา

การซื้ออาหารและเครื่องดื่มที่ดีต่อสุขภาพ

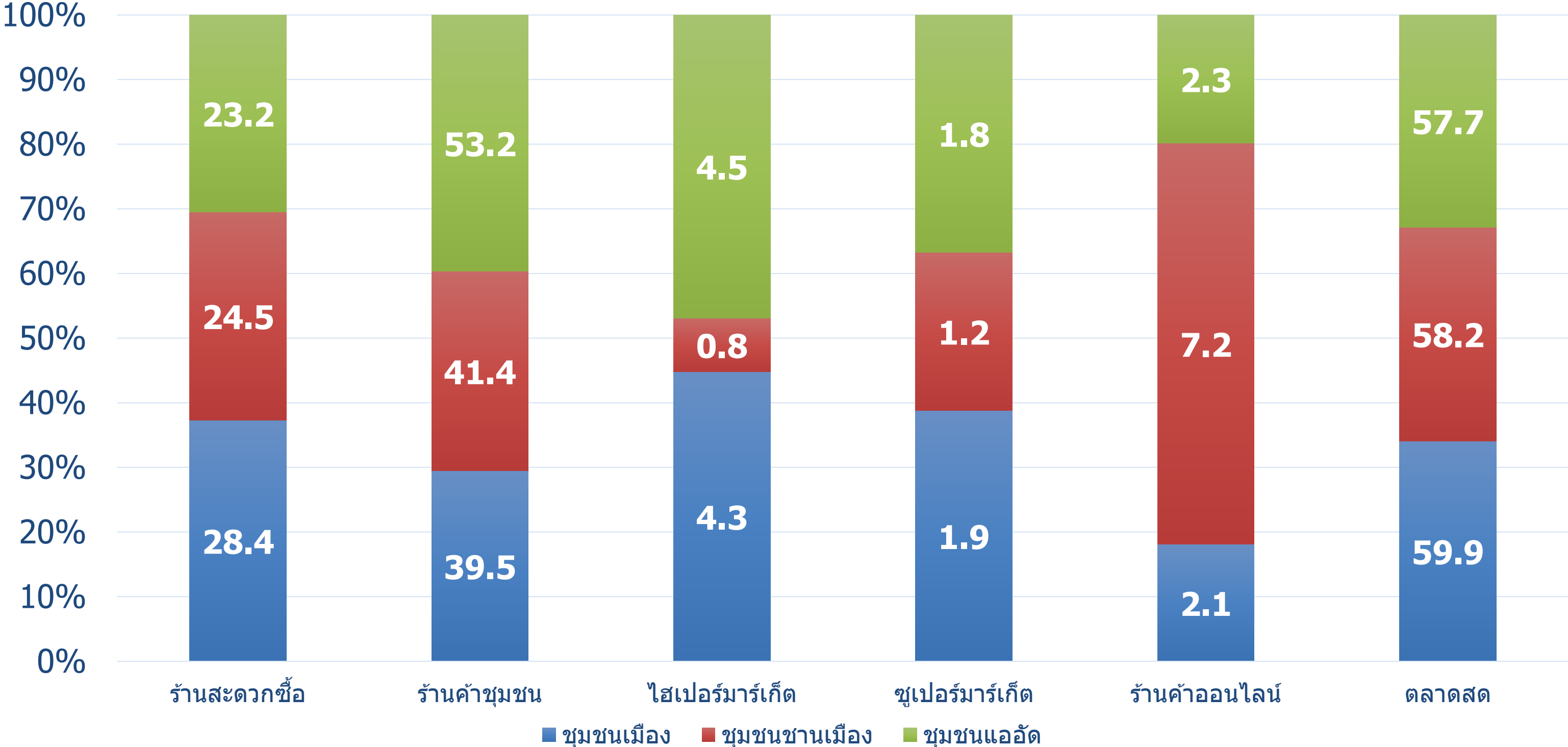
ผลการศึกษา

สถานที่ซื้ออาหารที่ดีต่อสุขภาพ จำแนกตาม 6 กลุ่มพื้นที่

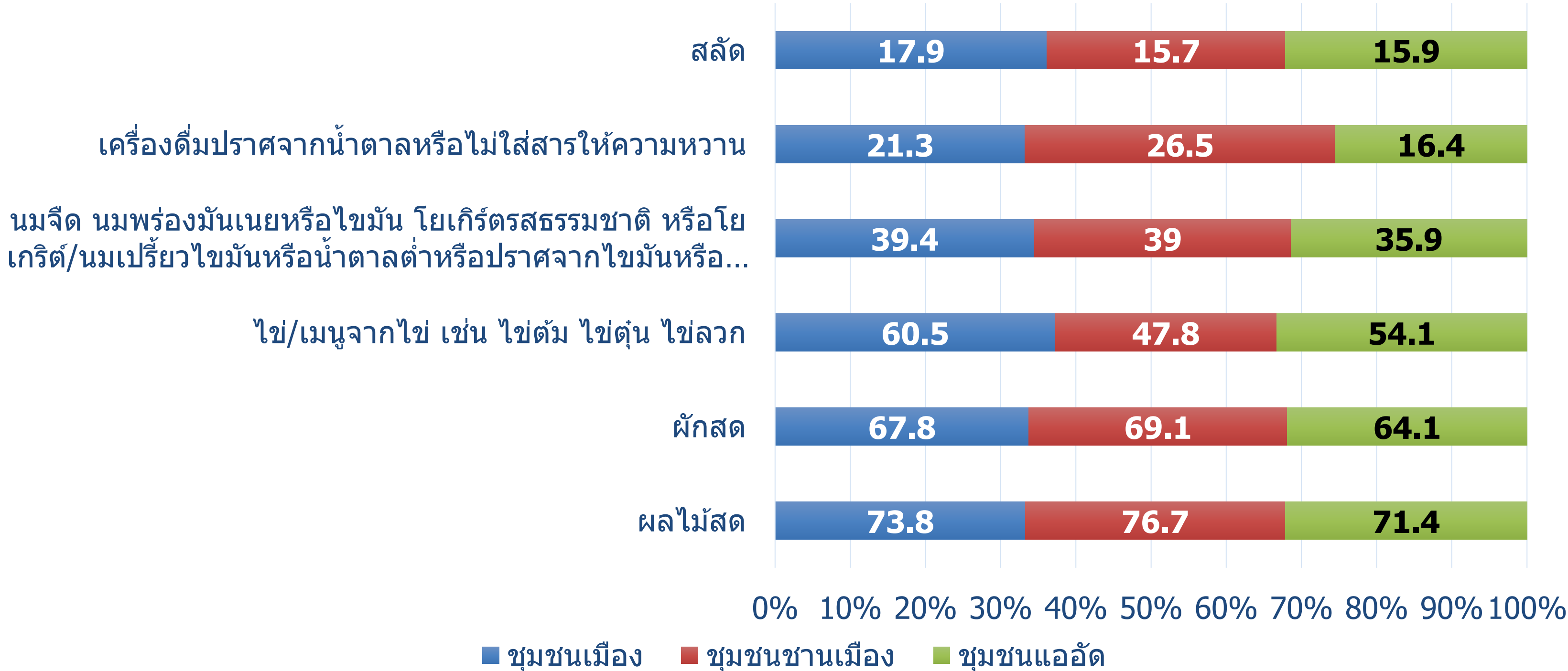
ผลการศึกษา

สถานที่ซื้ออาหารที่ดีต่อสุขภาพ จำแนกตามประเภทชุมชน

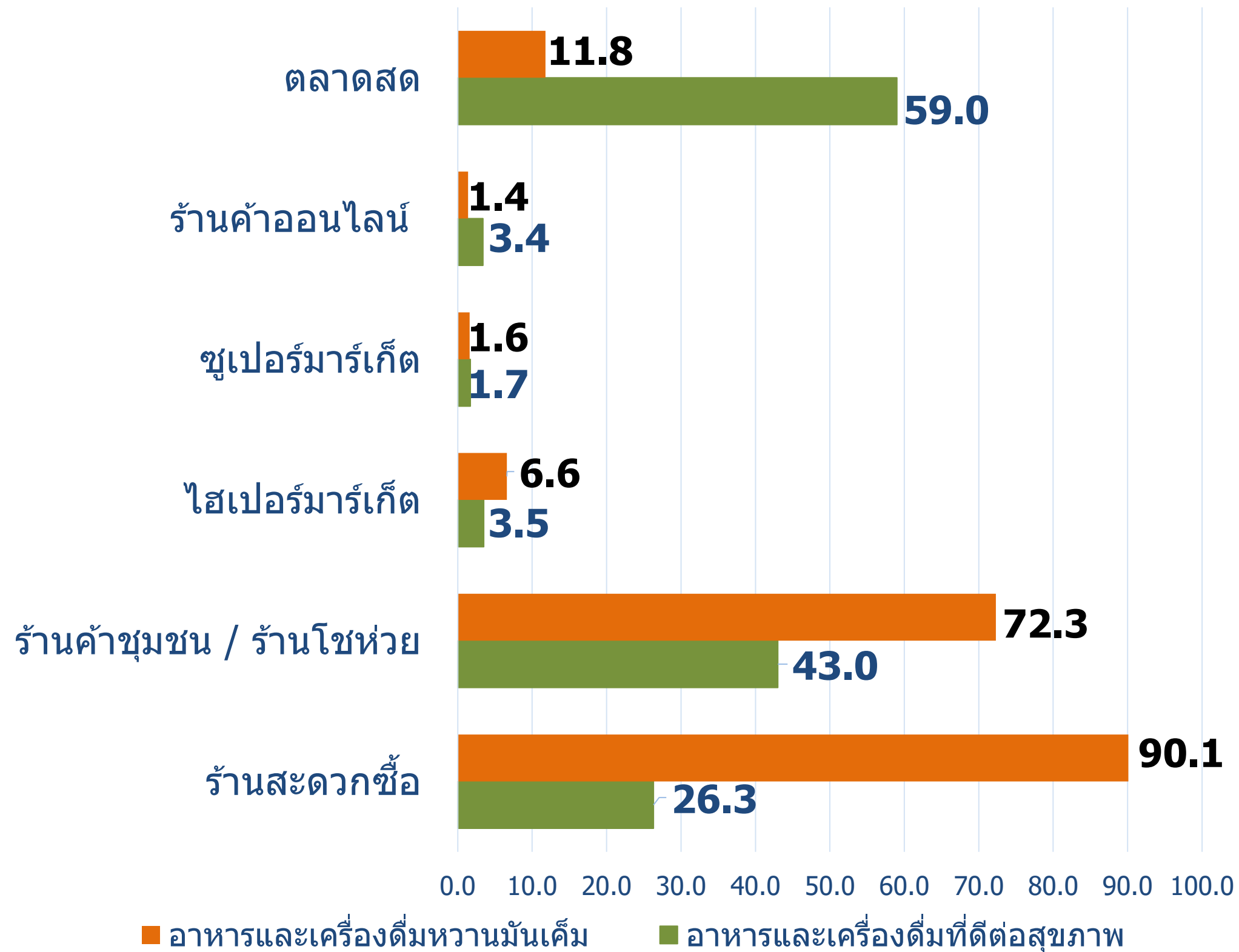

ผลการศึกษา

ประเภทอาหารที่ดีต่อสุขภาพ

ผลการศึกษา

เหตุผลในการซื้อ

93.4%
มีความสะดวกเชิงพื้นที่

57.6%
มีจำหน่ายและ
จัดวางให้เห็นง่าย

25.6%
มีการส่งเสริมการขาย

82.6%
มีความสะดวกเชิงพื้นที่

47.2%
มีจำหน่ายและ
จัดวางให้เห็นง่าย

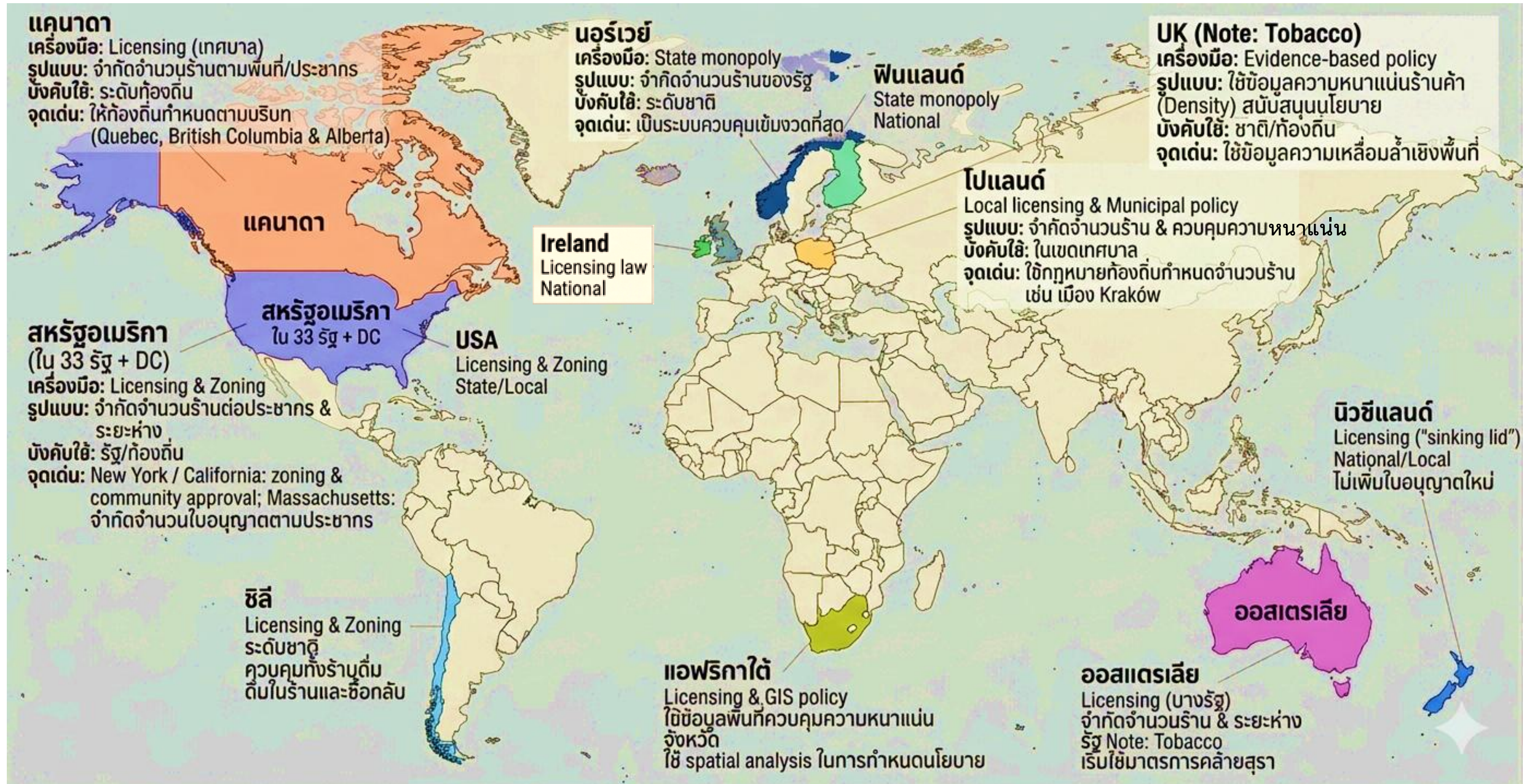

สรุปผลการศึกษา

1. ระบบอาหารของคนเมือง ได้แก่ ร้านสะดวกซื้อ ร้านค้าชุมชน ตลาดสด
2. ร้านสะดวกซื้อ โดยเฉพาะ กรุงเทพมหานคร กลาง และตะวันออก คือ จุดยุทธศาสตร์สำคัญของการซื้อทั้งอาหารที่มีความเสี่ยงสูงต่อสุขภาพ และสุรา
3. ร้านค้าชุมชน โดยเฉพาะ กรุงเทพมหานคร ใต้ และกรุงเทพมหานคร เป็น แหล่งหลักของการซื้อสุราและยาสูบ
4. ความเหลื่อมล้ำชัดเจน เพราะ ชุมชนแออัดซื้ออาหารที่มีความเสี่ยงสูง ต่อสุขภาพ สุรา และยาสูบ มากกว่าชุมชนประเภทอื่นๆ รวมถึงเขต กรุงเทพมหานคร ใต้ และตะวันออก มีการซื้อยาสูบผ่านทางออนไลน์
5. ช่องว่างสำคัญ คือ เยาวชนอายุ 18–19 ปี ซึ่งมีอายุต่ำกว่าเกณฑ์ กฎหมายกำหนด ซื้อสุราและยาสูบที่ร้านสะดวกซื้อและร้านค้าชุมชน และการซื้อบุหรี่ผ่านทางออนไลน์ได้
6. เหตุผลหลัก ได้แก่ ความสะดวกเชิงพื้นที่ การมีจำหน่ายและการจัดวาง ชั่วโมงการขาย และการส่งเสริมการขาย

นโยบายควบคุมความหนาแน่นจำหน่ายสุราและยาสูบในต่างประเทศ

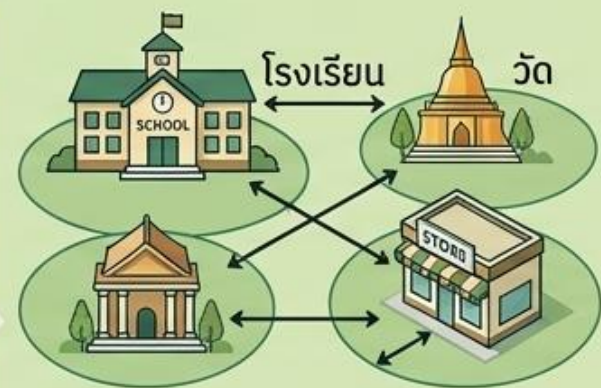
รูปแบบนโยบายควบคุมความหนาแน่นจุดจำหน่าย

Quota-based

จำกัดจำนวนร้านต่อประชากร หรือกำหนดเขตจำนวนร้านพื้นที่

USA, Ireland, Poland

Zoning / Distance

กำหนดระยะห่างจากสถานที่สำคัญ เช่น โรงเรียน วัด

USA, Canada, Poland

Licensing control

ควบคุมการออกใบอนุญาต เพื่อจำกัดจำนวนร้าน

Chile, Canada, Poland

State monopoly

รัฐเป็นผู้จำหน่ายโดยตรง ด้วยการควบคุมจำนวนจุดขาย

Finland, Norway

Sinking lid

ไม่ออกใบอนุญาตใหม่ ทำให้ทำจำนวนร้านลดลงในระยะยาว

New Zealand

ข้อเสนอแนะ

บูรณาการความร่วมมือ ระหว่างกระทรวงสาธารณสุข กทม. สสส. ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และผู้นำชุมชน

➤ อาหาร

- *อาหารหวานมันเค็ม*
 - กำหนดมาตรฐานการจัดวางสินค้าในร้านสะดวกซื้อและร้านค้าในชุมชน
 - เร่งออกกฎหมายควบคุมการตลาดอาหารหวาน มัน เค็ม
- *อาหารที่ดีต่อสุขภาพ*
 - สนับสนุนตลาดสุขภาพ เช่น ส่งเสริมเกษตรกรปลูกและจัดหาที่จำหน่ายในพื้นที่
 - ลดภาษีผู้ผลิตอาหารที่ดีต่อสุขภาพ
- พัฒนาระบบติดตามและประเมินผลสภาพแวดล้อมทางอาหาร (Food Environment Monitoring System) เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนนโยบายและติดตามผลกระทบในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

- **เครื่องมือที่มีแอลกอฮอล์และบุหรี่**
 - ส่งเสริมให้ผู้นำและคนในชุมชนมีบทบาทในการกำกับดูแลร้านค้า
 - สนับสนุนร้านค้าปลอดแอลกอฮอล์และบุหรี่
 - ใช้ AI ติดตามการจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์

- **การสื่อสารสาธารณะ**
 - ดำเนินโครงการรณรงค์ เช่น Smart Buyer Campaign เพื่อสร้างความรู้ ความตระหนัก และค่านิยมการเลือกซื้อสินค้าที่ดีต่อสุขภาพ

ขอขอบคุณค่ะ

nongnuch.jin@mahidol.ac.th

